

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖRAN

FÖR · KVINNAN · OCH · HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

FEMTONDE ALLMÄNNA SVENSKA PUBLICISTMÖTET I KALMAR. 1. MÖTETS ORDFÖRANDE, REDAKTÖR HJALMAR PETERSON, KALMAR. 2. VICE ORDFÖRANDENA REDAKTÖR BÖRJE LUNDSTRÖM, KALMAR, OCH FRIHERRE HELGE ÅKERHIELM, STOCKHOLM. 3. GRUPPBILD AF MÖTESDELTAGARNE. H. SANDBERG FOTO.

KALMAR OCH PUBLICISTMÖTET.

SVEA rikets öga, förmur och nyckel var gamla tiders namn på Kalmar slott och stad, och helt visst förtjänade de detta stolta namn på den tid, då slottet utgjorde Sveriges gränsfästning mot Danmark, och svenskarne, under Engelbrekts, Sturars och Vasars befäl under växlande stridslycka gång på gång försvarade, måste uppgifva, men ånyo eröfrade det viktiga fästet. Numera har helt naturligt Kalmar ej samma vikt som då, men staden kan med berättigad stolthet visa på sina ärorika minnen, ty den har hvad på den ankommer väl värdat arvet från de "fornstora dar". Ännu reser sig det gamla slottet, omgivet af skansar och vallgravar, på sin af Kalmar sund sköljda halfö, och dess åtta torn höja sina stolta spiror nu som förr vida öfver land och vatten. Till det yttre äro dessa torn i det närmaste i samma skick som förr och bära fortfarande sina under medeltiden erhållna namn, Kungsmakstornet, Vattentornet. Kuretornet (kure = väktare), Stegerhustornet (stegerhus = kök) etc., och om borgens inre och i slutet på 1700-talet i betänklig grad fick falla i spillror, har senare tiders vördnad för våra fädrens verk lyckats i betydande omfattning återställa detsamma i ur-

sprungligt skick och utplåna den förra tidens vanvård. Limfärgen har borttagits från de konstrikt snidade taken och panelningarna, och där dessa fullständigt förstörts, ha de ersatts med nya i samma stil. Af dessa praktrum återgifves i detta nummer Erik XIV:s gemak, beläget i norra tornet och redan under medeltiden användt till konungaboning. Det inreddes med stor prakt af Erik XIV, pryddes med tak af konstnärligt arbetade rutor och af ett dyrbart panelverk, förfärdigadt af olika träslag och försedt med rika inläggningar. Det lämnades tyvärr att förfalla under 1700-talet, men restaurerades 1855 efter ritningar af Scholander. Å väggfälten ha inlagts bilder från gamla Kalmar, stadens ringmur, S:t Görans kyrka, Västerport, Munkklostret m. m., hvarjämte förekomma afbildningar af Vadstena, Örebro, Leckö och Tavastehus' slott. Rundt väggen går en fris, modellerad i stucc, som sedan målats och som föreställer en jakt på vildsvin, som hertig Erik en gång företog på Öland och hvarvid han höll på att råka illa ut, men i sista stund räddades af tillskyndande jägare och väpnare.

Af slottets öfriga rum må nämnas gyllene salen med sitt ännu bevarade prakttak från Johan III:s tid, och rutsalen, hvars praktfulla

panelningar nu hålla på att restaureras, samt kyrkan med sina bänkar från Gustaf Adolfs tid och som fortfarande användes till gudstjänst. I fyra af slottets rum äro Kalmar formmuseums rika samlingar förvarade, och en del af slottet utgör bostadsvåning åt landshöfdingen.

Den gamla ringmuren kring slottet finnes ej mer, men de jordvallar, som Gustaf Vasa uppförde, och Karl XI:s utanverk äro ännu i behåll, omvandlade till härliga parkanläggningar, där syrenerna med stora yppiga blomklasar många sin doft in i den saltmättade hafsvinden och guldregnet glänser mot bokars och almars grönska. Litet hvarstädes utefter stadens gamla gränslinjer påträffar man dessa vackra vallar, utanverk och styckeportar, som nu med sin blomsterprakt och skuggande löfhalf ge vandraren ro och svalka och väcka hägkomster af forna dagars strider.

Förutom slottet har Kalmar i sin domkyrka ett byggnadsverk af rang. Den är uppförd af Nikodemus Tessin d. ä. i italiensk renässansstil med barocktillsatser. Tyvärr måste han af sparsamhetsskäl afstå från den tillämnade kupolen på dömen, hvarför denna ej gör den helhetsverkan dess ädla stil eljes skulle framkalla,

Ett modernt byggnadsverk af intresse är

stadens vattentorn, hvars smäckra, vackra resning höjer sig högt öfver trädningarna i den af cellgrafven omflutna teaterparken. I denna park är äfven, såsom namnet antyder, uppförd stadens teaterhus — ett af de bästa i landsorten —, vettande, liksom frimurarlogen, mot det af gamla ärevördiga almar skuggade Larmtorget.

Rundt kring dömen breder sig den nutida staden med raka, tvärskurna gator, många ståtliga nya hus och ännu flere gamla hemtrefliga i två våningar, med branta, brutna tak. Och utefter den långsträckt hamnen, där massor af ångare och segelfartyg vittna om stadens lifliga rederirörelse, ligga stora industriella etablissement, af hvilka exempelvis Kalmar ångkvarn är en af de största i Europa, gifvande påtagliga bevis om att Kalmar stad, jämte det den väl vårdar sina historiska minnen, söker i idogt arbete äfven förvärfva nutidens ära och erkännande.

Att vi nu meddelat några bilder från Kalmar, beror därpå att staden i dagarna varit samlingsplats för 15:de allmänna svenska publicistmötet. De allmänna publicistmötena ha väl numera ej samma betydelse som förr, sedan den svenska pressen fått sina organisationer (publicistklubben, tidningsutgifvareföreningen och journalistföreningen) färdigbildade, och dessa öfvertagit större delen af mötenas arbete, men de ha dock kvar den icke oväsentliga uppgiften att under några dagars sällskaplig samvaro och meningsutbyte om gemensamma yrkesfrågor låta vårt lands tidningsmän lära känna hvarandras personer och karaktärer.

Det nu hållna mötet har åtnjutit lyckan att till värd och ordförande ha haft en bland sina yrkeskamrater ovanligt populär personlighet, redaktören af tidningen Barometern i Kalmar, hr Hjalmar Peterson. Begåfvad med sällsynt vinnande personliga egenskaper, vänsäll, gästfri, med gedigna kunskaper och fint skuren penna, har han förvärfvat sina kamraters och sin stora läsekrets' aktning och tillgifvenhet. Allt sedan sina studentår har han ägnat sig åt sin tidning och upparbetat denna till en af landets bästa och inflytelserikare pressorgan, allt under det hans verksamhetsbegär och arbetskraft för kommunala värf tagits i starkt anspråk af hans fädernestad. Som vice ordförande ha fungerat frih. Helge Åkerhielm, medarbetare i Stockholms Dagblad, och redaktören af tidn. Kalmar, fil. kand. Börje Lundström.

Till mötets medlemstal hade landsortspressen lämnat den största kontingenten, stockholmarne voro förhållandevis fåtaligt företrädade. Bland landsortspressens representanter märktes fil. d:r Erik Sundin, redaktör af Norrköpings-tidningar, som med sin grundliga humanitära bildning och politiska sakkunskap vetat väl häfda sin tidnings gamla rangplats. Jämte honom företrädde Östergötlands konservativa press af fil. kand. Gust. Gustafsson, hvilken såsom redaktör af Östgöta Correspondenten äfven fått ett ansvarsfullt arf att förvalta och som med sin kärnfriska personlighet, dugande kraft och klara förståndsskärpa fullgjort detta med sådan fram-

Fin, hvit och fraiche blir hy och hud om man alltid tvättar sig med

F. Pauli's Balsamtval,

som innehåller de för huden mest välgörande hygieniska ämnen och balsamer. Prisbelönt London, Paris, Wien, Chicago, Stockholm med guldmedalj. F. Pauli's Balsamtval öfverträffar alla andra.

Vårda tänderna. Enligt framstående läkares och tandläkares ojäfviga intyg är **F. Pauli's Azymol** det yppersta af alla medel för munhygien, äfvensom för sårbehandling, ekzem, finnar hudrodnader, reformar o. d. Azymol erhöi guldmedalj i London 1899 såsom bästa antiseptiska munvatten.

gång, att hans ord nu torde vara bland de mest vägande inom vår modernt-konservativa press. Med honom likställd är hans företrädare i Correspondenten, hr Bengt Häge, numera redaktör för sin egen tidning, "Halland", och som under sin långa tidningsmannabana nedlagt ett ytterst pliktroget och förtjänstfullt arbete i de modernt-konservativa idéernas tjänst. Af konservativa pressmän i landsortspressen närvaro i öfrigt den gamle parisaren och följetonisten Reinhold Ericson, nu redaktör af Boråstidning, Sigurds efterträdare, redaktören af Smålandsposten Alb. Ljunggren, och hans platskollega fil. d:r Josef Rosengren, medlem af senaste kyrkomötet, de om vårt industriella lif synnerligt förtjänade fil. kand. Hj. Sjöstrand, Smålands Allehanda, och direktör Mauritz Linder, Oskarshamnstidningen, den socialt intresserade redaktören af Kristianstads läns tidning, Magnus Myrström, teatervännen och kåsören H. Seldener, Helsingborgsposten.

För att finna en motvikt till denna starka kohort af samhällsbevarande män taga vi ett raskt hopp till Norrland, där Sundsvallstidningens redaktör Gust. R. Peterson, alias Klippans son, med sitt friska gemyt och rappa slagfärdighet för de frisinnade idéernas talan mot sin platskollega, redaktören af Sundsvalls-posten Herm. Sällvin, urban, vinnande och gedigen. Han sekunderas med en ytterst skarp klinga af satirikern Agaton Burman i Östersunds-posten, och långt nere på västkusten har han haft en värdefull stridskamrat i Thure Malmgren, som i sin tidning Bohuslänningen, Uddevalla, i snart en mansålder outtröttligt ställt sin hjärtevinnande personlighet och dugande journalistiska förmåga i de frisinnade idéernas tjänst. Som förkämpar för nykterhetsintresset och de breda lagrens önskemål ha med framgång verkat redaktörerna W. Skarstedt och Erik Wahlberg, den förre i Falu-, den senare i Eskilstunakuriren.

Många flere af landsortspressens mera bemärkte, vid mötet närvarande män vore tvifvelsutant att nämna, men då detta skrefs vid mötets öppnande, måste därmed anstå till en annan gång.

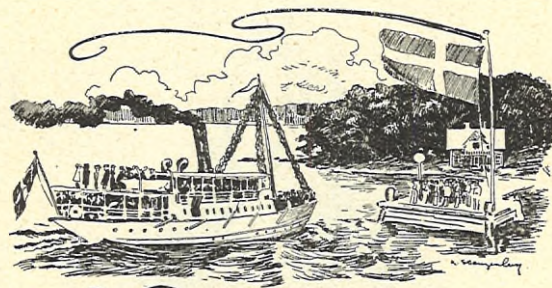
Mötet, som i fredags öppnades under de bästa auspicierna och som från stadens invånare och myndigheter rönt det mest älskvärda tillmötesgående och gästfrihet, avslutades på söndagen med en utflykt tvärs öfver Kalmar sund till Öland och Borgholms minnesrika slottsruin.

Publicistmötets deltagare afreste kl. 11 söndags förmiddag till Borgholm med ångaren "Kalmarsund nr 7", som ställts till förfogande af Kalmarsundsbolaget.

Ångaren anlände vid 1-tiden till Borgholm, där slottet och omgifningarna togos i betraktande. Kl. 5 intogs på badrestaurangen middag, till hvilken mötesdeltagarna inbjudits af Kalmartidningarna. Gästerna hälsades välkomna af redaktör G. Hj. Peterson, hvarefter redaktör Börje Lundström höll festtalet. Gästernas tack framfördes af redaktör L. A. Ahlgren från Stockholm.

Efter middagen voro mötesdeltagarna af badanstaltens direktör A. R. Westerdahl inbjudna på kaffe och förfriskningar samt supé i societetsalongen. Ett hälsningstelegram afsändes till Kalmar stadsfullmäktiges ordförande, f. d. major C. W. Jung.

Kl. 11 på kvällen återvände mötesdeltagarna till Kalmar. Det härligaste väder rådde hela dagen under både Kalmar- och Borgholmsfesterna och anordningarna stödo öfver allt beröm.

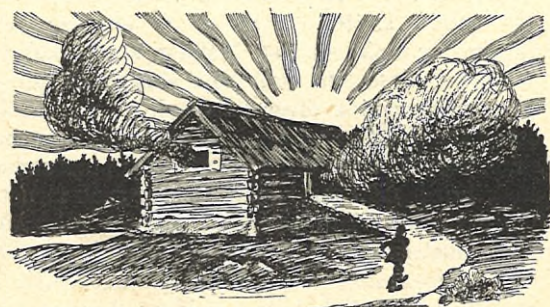
Sommars!

NU flaggar det på bryggorna,
där hvita båtar lägga till
med pustande och pollrande,
i löfguirlander smyckade;
och uti hvitt gå styggorna,
så nedan som ock ofvantill
så innerligen lyckade
med luggars krus och knollrande.

Och ideligen knycka de
små sommarherre-hjärtan
vid Lidingön och Värtan
— ja, öfverallt på »klotet»,
där sommarherrar bo tätt —
som svalor hugga myggorna:
notarier bli jollrande
och kandidater magrande
utaf all flirt och fagrande,
och vice-häradshöfdingar,
på lof från protokollrande,
få hjärtkatarr.

Nu drängar sopa logarna,
så skinnet går af knogarna
och genom luckorna står dam
som från en jättestädning-femme.

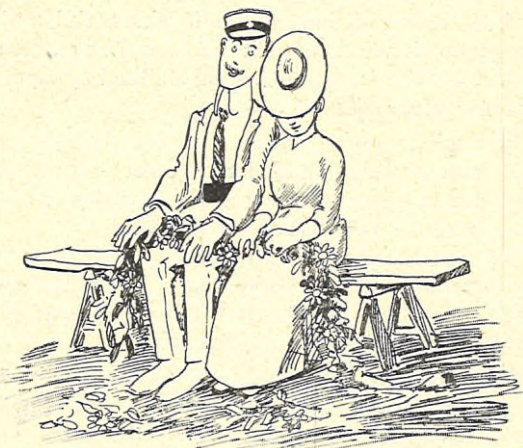
MELLINS FOOD

af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.

Men midt på gårdsplansgången
står stolt midsommarstången.
Se, ljufligt är den kläda
i sällskap med sin Beda,

men dansa rundt omkring'en
förlöjer nästan ingen.

Ty bäst går dans på logen
på golf och plankor sneda;
i skumrask och i agnars dam
på tungan får man bättre fram
hvad man skall säga Beda,
när stunden blifver mogen.
Och när som solen makar sej
bak västerns bryn och branter
och mellan dig och Bedan
som mellan svan och Ledan
det kärleksfullt och dant är,
din puss, fast eljes obligat,
hur lätt den går och rakar sej,
om du ska ta'n,
där du står flat
på gårdens ljusa plan.

— På logen ingen ser'et.

Där sno vi hela natten,
tills utnött blir fiolen,
af stråken finns blott kvar en stump
och lungsot får klaveret;
sen vilja vi ha vatten
och gå till våran pump.

Vi höfviskt bjuda töserna
att klunka utur mösserna —

och sen så kommer solen.
Hvad ljufligt doft från hagarna!
Hvad pipande och kvittrande!
Nu Bedan säger fnittrande
en promenad behagar'na.
Så par om par vi tåga
i långan rad på berget opp
att skåda från dess högsta topp
midsommarsolens låga.
Och där vi fira vaka
med än en liten sista sväng,
tills af är felans sista sträng
och slut är stråkens sista bit
och lös klaverets sista nit;
då tåga vi tillbaka.
Och hemåt städadt sedan
dädan
vi konvojera Bedan!

KNUT STANGENBERG.

SKISSER FRÅN S:T LOUISUTSTÄLLNINGEN. BREF TILL IDUN.

I.

MÄNNISKAN spår
Idun har på världsutställningen i S:t Louis en duktig representant af kameran, en ung ingenjör, som med stor påpasslighet tagit vackra vyer och sändt dem hem. Men han har icke skrivit texten till dem, utan i ett obehagligt ögonblick lofvade jag att göra det. Ja, jag lofvade mer. Jag lofvade att sända skisser från ett par kongresser, skildringar af "days of evenements" o. s. v. Och jag spådde att det skulle gå ganska lätt. Men människan spår och omständigheten rår . . .

Till "världspresskongressen" eller "The worlds press parliament", som det så storartadt hette, kom jag genom utställningsauktoriteternas egen skull för sent. Efteråt är jag glad däröfver, ty af alla de beskrifningar att döma, som jag fått, måste detta "parlament" varit en sannskyldig parodi på kongresser. Nå, det skall en dag få ett eget kapitel.

"Kvinnorna" skulle i de dagarne äfven ha en kongress, men den inskränkte sig till en dags sammanträde mellan "The board of ladys managers". Saken är att allt, som rörde utställningen, ännu i de dagarne var i kaos. Men nu börjar det varda ljus och nu skall jag försöka att gifva Idun några små skisser, litet text till de illustrationer, som redan varit och till dem, som redaktionen framgent kommer att meddela.

*

Broderade Blusar och Klädningstyger

Schweizer-broderi. — Sista nyhet på Japan- & Shantungsidan till kronor 3,05 & 3,15 pr meter, tull- & portofritt, offerera

Schweizer & Co., Luzern S. 5. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

Det är nödvändigt att först gifva en, om än aldrig så ofullständig, öfversikt af utställningens läge, anordning och plan.

Staden S:t Louis äger i norra delen af staden en väldig park, "Forest park". Af denna fick utställningen disponera en del på icke mindre än 1,240 acres. Men i stället för att begagna sig af parkens natur — åtminstone delvis — högg man nästan fullständigt ner den. I stället för att göra en lummig utställning, gjorde man en öken. I öknen har man nämligen plats till väldiga byggnader, och att göra byggnaderna väldiga, det var utställningsstyrelsens förnämsta mål.

Amerikanarnas barnsliga fåfänga att göra allting "störst i världen" har blifvit denna utställnings olycka. Af de 1,240 acres ligga hundratal för fåfot som asfaltöknar, grustag och med kolstybb makadamiserade ändlösa och tröstlösa tunga och långa vägar.

En förbluffande brist på smak och omsorg för det behagliga visar sig öfverallt. Längs de oändligt långa hufvudbyggnaderna löpa esplanader utan en hviloplats, på de stora "plazas" finns icke så mycket som en kiosk, långt mindre ett kafé. På hela utställningen finnes icke en enda friluftsrestaurang, om man undantar den tyrolska byn i nöjeskvarteret. Restaurangerna äro afskräckande fula, simpla och smutsiga skjul — det är förfärligt. Allt detta gör att besöken på utställningen blifva svåra och pröfvande dagar, i stället för dagar af nöje och glädje. Och allra värst är den nästan fullkomliga bristen på lämpliga kommunikationsmedel inom en utställning af den oerhörda vidd, som här är fråga om.

Allt hvad som är gjordt i denna väg är öfverraskande dåligt, och det första intrycket är blott att allt är stort, stort, men groft, plumpt och fult.

*

Men intrycken växla och vanan har sin makt. Så småningom förlikar man sig med det oundvikliga. Man förargar sig icke längre öfver de långa vägarna, den sönderkörda marken, de ohyggliga baracker, som sticka upp öfverallt och slå ihjäl vyer och utsikter, rifva sönder stämningen och splittra helhetsverkningarna. Man vänjer sig att se på amerikanskt sätt, abstrahera bort från oväsentligheter och blott se de stora linjerna. Och då kan det icke nekas att det är en viss storslagenhet öfver den solfjäder af elfenben, som "The Ivory city" bildar. Den hvita "staff" — ett slags gips, som är beklädnaden för alla dessa jättehus, glänser i solen. De snöhvita statyerna och skulpturerna likna marmor, och funnes det mera vatten och mera grönt, skulle många partier vara hänförande.

Den centrala punkten bildas af festhallen, med sina halfcirkelformiga arkader, kallad Starternas platå, och hvilka i hvarje flank ha en väldig paviljong med kaskader.

En härlig läskedryck fås af Lagermans Lemonad-pulver "Tomten".

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

Från festhallens midtparti störtar en kaskad ned öfver jättelika trappor, ned i en lagun, som förgrenar sig i kanaler. Motivet härtill är taget från "Guldberget" i Peterhof, det ryska kejsarslottet vid Petersburg. Detta i S:t Louis är blott så oändligt mycket större, men dock icke så vackert.

Om aftnarna, under illuminationens glans, är denna punkt dock af en glänsande effekt.

Festhallen och Staternas plåtå bilda solfjäders skaft. På bladen utbreda sig så de väldiga byggnaderna och instuckna bland dem här och där de amerikanska och europeiska staternas smärre hus. Själftva de stora utställningsbyggnaderna äro tämligen enformiga. Den eviga, aldrig afbrutna hvita färgen gör det hela monotont, och äfven i valet af stilar visar sig en alltför stor brist på fantasi och flykt. Bland de otaliga skulpturer, som smycka festhallen, kaskadernas omgifningar, "plazas" och byggnader gifves det dock några, som äro kraftiga och duktiga.

Och särskildt en är af öfverraskande kraft och skönhet. Det är nog icke mången som sett den, eller rättare tänkt på att försöka se den riktigt. Ty den står högst på toppen af festhallens döm. Det är en bild, som här spelar samma roll som den mycket omtalade statyn af Paris vid hufvudentréen till Parisutställningen 1900.

Statyn kallas "Victory" och är utförd af en kvinna, miss Evelyn Longman, från New-York.

Det var en täflan för denna staty, och många, både män och kvinnor täflade. Alla gjorde de sin "Victory" i en kvinnas bild. Endast miss Longman hade nog mod och originalitet att af sin bild göra en *man*, en yngling. Det är skapande kraft i den, och lif och styrka, på samma gång det är något af jungfrulighet öfver drag och lemmar. Bilden står där, ung och djärf och lyckad. Den unge mannen är klädd i ett slags bröstharnesk och med benskenor som på krigare från den gamla grekiska tiden. Hans högra hand är lyftad som till hälsning och i den vänstra håller han kvistar af eklöf och oliv. Den tunga manteln faller i graciösa veck och vinden fattar i den och lyfter den från hans unga, starka skuldror —

Jag skall i ett senare bref gifva några skisser af öfriga märkliga dekorativa skulpturer, men har redan nu velat fästa uppmärksamheten på detta verkligen betydande verk — därtill af en kvinna.

*

Jag nämnde härofvän portalen till Parisutställningen 1900. Det är ett betecknande drag att på Worlds Fair i S:t Louis icke finnes en enda verkligt monumental entré. Hvad säger jag — en verkligt monumental? Det finns icke ens en enda snygg grind! Man kommer öfverallt till en barackstad af krogstolar och korfserveringar, skoputsarestånd och bierhus. När man trängt igenom dem, får man dyka

ned i tunnlar af bräder under spår- och järnvägslinjer, så får man klifva i fots hög smuts och dy, och så står man inför den sista inhägnaden: vanliga grindar med gluggar att tränga sig igenom. Det är entréerna!

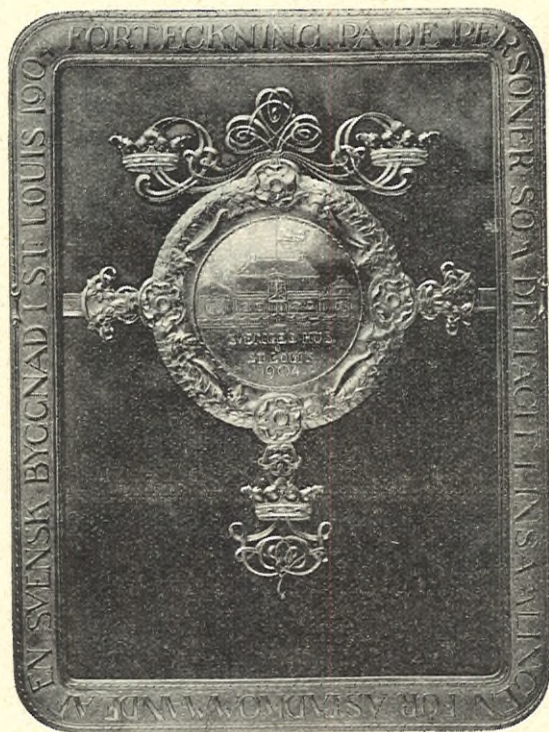
Men — don't mention it! Innanför ligger i alla fall något som för S:t Louisborna själfva och för flertalet af amerikanarne är en skapelse, aldrig förr anad i världen, i fråga om storhet, skönhet och glans.

Med en naiv stolthet, som är ganska puts-lustig, säger "S:t Louis Star" — en daglig tidning — i en ledare i dag att utställningen är så "mighty, grand and glorious", att ingen människa på jorden kan få hoppas att någon gång få se något liknande, äfven om han skulle "reach the age to which Methusalem is reputed to have lived!"

Och det bästa är att amerikanarne tro, verkligen tro att det är så.

Well, — efter denna första lilla öfverblick, skall jag försöka gifva er i några korta skisser en bild af det hela. Ni skall icke behöfva bli någon Methusalem för att hinna med det!

—g.

DEN »GYLLENE BOKEN», HVLKEN INNEHÅLLER NAMNEN PÅ TECKNARNE AF BIDRAG TILL SVERIGES BYGGNAD Å S:T LOUIS-UTSTÄLLNINGEN.

SJÖTORPSFOLKET. SKISS FÖR IDUN AF U. C.

I.

DÄR nere mellan bergknallarna låg sjön som ett väldigt bykkrar, hvarur tunga vattenångor sakta stego upp och hängde sig fast efter bergskronen. Luften var varm och drifvande som i ett växthus efter alla de strida regnen, och landtmanen såg med bekymmer, hur rågen grodde i axen och ogräset förkväfde allt i trädgårdar och täppor.

Jonas på Sjötorpet stod halflädd på sin förstugutrappa i den tidiga morgonstunden och spejade forskande ut öfver sjön. Skulle det bli regn igen? Hans mörka, inåtvända ögon under de buskiga ögonbrynen gled långsamt ut öfver de små tegarna, där långa gröna strån sköto upp mellan de gula rågaxen, och vattnet stod och ångade i de öfversvämmade dikena kring den igenvuxna trädan.

Han drog en djup suck. Det såg dystert ut. De få korn han sått kunde han inte få skörda, utan de förstördes, och något utsäde till det kommande året hade han icke råd att köpa.

Sent i går kväll hade han sett forskande på sjön och trott, att det skulle bli blåst och vackert väder, så han skulle få skära tidigt på morgonen, innan han gick till herrgården, men nu dröp allt af regn, och dimman stod ogenomtränglig öfver sjön.

Han gick upp på bergknallen framför stugan, höll armen skuggande för ögonen och sökte med denna tysta envishet, som utmärker kustbon, utforska väderleken för dagen.

Ty Jonas var född vid hafvet. Längst ut i de yttersta skären hade hans barndomshem stått, och likt en fiskmås hade han ströfvat öfver vattnet hela sin ungdomstid.

Tankarna gingo tillbaka till de svunna åren. Han mindes den dagen, han nere vid fiskläget första gången såg Stina från Sjötorpet. Ja, underligt går det till. Hans vänner hade alltid spått olyckor. "Gräif icke ner dig på landbacken, Jonas", hade de sagt, "det går aldrig bra, hafvet släpper aldrig ostraffadt ifrån sig dem, som det en gång skall ha."

Ja, ja, de kunde nog ha rätt i, att han icke passade på landbacken. Alltid sög och drog det honom så underligt. Men om också Sjötorpet var magert, så hade det hittills, Gud ske lof, gifvit bröd åt både honom, Stina och barnen. Stina, hon var dock mer värd än deras skrock och feta åkrar. Dessutom var sjön stor, och då dimman dolde den motsatta stranden, drömde han sig åter vara vid sitt gamla haf. Då kunde han sitta timal och bara stirra ut i töcknet.

"Hvad tror du, Jonas?"

Tyst och allvarlig hade hustrun kommit och ställt sig bredvid mannen, hvilken, utan att vända sig om, betänksamt svarade:

"Jag tror det lättnar, — men här inne i sumpen ser man ju ingenting. Tacka vet jag hafvet."

Och så ruskade han på sitt stora hufvud.

"Tänk icke på hafvet nu, Jonas, det vet du ju du icke mår bra af."

Mor Stina blickade oroligt än på dimman, än på mannen, som fortfarande stod orörlig.

"Jo, det lättnar."

Dimman började också vrida på sig. Då och då glimmade en ljusare skiftning genom det grå töcknet. I långa makliga hvirflar rullade det bort, trasades sönder mot de höga tallarna på andra stranden, upplöste sig i lättare flockar, hvarigenom solljuset for bländande, och snart syntes endast några fina, blånande strimor, som drogo bort öfver skogen i öster. Mörka ränder började krusa sjöytan. Den ena vågen väcktes till lif efter den andra, glimmade och glittrade i solskenet samt rullade slutligt i en behagsjuk dyning upp för den gulglänsande sandstranden. På träd, buskar och strån blixtrade stora vattenpärlor, och Sjötorpets magra vretar glimmade likt ett förtrolladt sagoland.

Jonas drog en suck af lättnad, men så förmerkedes de dystra, sorgmodiga ögonen.

"Men hur ska vi få af det?"

Stina fullföljde hans tankegång.

"Ja, det blir nog svårt, men gå du bara. Erik och jag skola nog gå i land med det."

"Pojken rår icke. Det är tungt att skära nu, när det ligger så svårt och så igenvuxet."

"Pojken är snart stora karlen, och för öfrigt ha Erik och jag gjort mer än så. Jag vet hvad han går för."

Det glimmade till af modersstolthet i de ljusblå ögonen.

**STIL!
SKÖNHET!
STYRKAI**

Mölnlycke Möbelfabriks Utställning, 18 Birger Jarlsgatan 18.

Möbler

såväl eleganta som enkla; allt i solidt och förstklassigt utförande.

Sängar, Sängkläder, Mattor och Gardiner.

Rikstelefon 76 14.
Allm. Telef. 76 14.
Ritningar och kostnadsberäkningar upprättas beredvilligt på begäran.
Egna Arkitekter och Dekorörer. Filialer: Göteborg, Malmö.

Jonas log. Han visste, hvad de gingo för båda.

Stina var själen på Sjötorpet. Hon styrde med hus och barn, skötte jordbruket på torpet, då Jonas var på herrgården eller låg på sjön och fiskade, och då längtan föll på Jonas, var det hon som jagade bort molnen.

Erik var hennes ögonsten. Späd och klen var han nog, men flitig och omtänksam, och de kvicka fingrarna hjälpte lika behändigt faderns nät som moderns husbestyr. Men Jonas, som var stor och grof, ömkade sig alltid öfver sonens spenslighet. Det var därför han litet medlidsamt suckade:

"Ni ska väl till med det då i Guds namn."

Därpå gingo de tysta in i stugan, där mor Stina lagade i ordning matsäcken i den nötta skinnväskan. Jonas tog på sig en gammal grönslitet rock, lade in en försvarlig tuggbuss ur mässingsdosan, kastade väskan öfver axeln och nickade till afsked åt hustrun.

Mor Stina stod en stund kvar på trappan och såg, hur han gick ned för backen, stannade ett tag och tittade på sjön, som blänkte i solljuset, samt försvann mellan björkarna i hagen. Så vände hon sig beslutsamt om och gick in och väckte Erik.

"Opp med dig, pojke! Far tror icke vi kunna få af rågen ensamma. Skynda dig nu, Erik lille, så skola vi nog visa honom på annat."

Erik hoppade upp från liggsoffan, tog bleckfatet och gick ut på trappan för att tvätta sig, medan modern rustade med frukosten.

Denna afåts lugnt och betänksamt, utan att ett ord yttrades, men båda hade sina ögon fästade på rågfältet därutanför, som sakta böljade för vinden, och båda hade samma tanke: "svårt skulle det bli, men gå skulle det."

Mor Stina band en schalettt öfver hufvudet och knöt till ärmarna på tröjan, medan Erik med ett lillgammalt allvar brynade lien för dagens kampanj. Nog hade han slagit hemma på backen förr, men att skära hade han icke släppts till. Det var därför med en viss högtidlighet han satte lien i den gula säden.

Han tittade upp efter ett par skär. Mor Stina nickade, och detta tysta gillande kom honom att känna sig som en hel karl. Skär för skär gingo fram. Litet emellan stannade modern för att iakttaga sonens arbete. Hon vände på hufvudet för att se, om raderna blefvo raka efter dem, makade undan kärffarna för att se, om skären togo jämnt och icke lämnade för mycket halm kvar och nickade då och då tyst åt sonen. Men hennes hjärta svällde af stolthet, och hennes ögon talade ett mer uppmuntrande språk än ord. Erik skulle nog bli en duktig karl, fastän han icke var så grof ännu, och far påstod, att han ingenting rådde.

Så fortsattes arbetet till middagen för att efter ett kort uppehåll börja på nytt.

Det värkte i ryggen på Erik, de magra armarna fingo allt svårare att föra fram lien genom den hoppackade säden, och skären blefvo allt ojämna och hackigare.

Mor Stina märkte, att sonens krafter icke stodo ut mycket längre, och missmodig öfver att icke få slut, tills far kom hem, uppmanade hon sonen att sluta.

Men Erik bara skar. Han skulle få slut på biten. Far och mor skulle nog få se, att han var karl. Med fördubblad energi högg han lien i säden, ryckte och slet bland hvirflarna och makade ihop kärffven bakåt med en sista knyck.

"Du rakt förstör dig, pojke", invände modern och såg bekymrad ut, men rösten hade en annan klang, som icke undgick sonens öra.

Då han kom till slutet på tegnen, gjorde han ett kraftigt skär.

"Hvila dig nu, Erik", sade modern och gick fram ett par steg för att hejda hans ifver, men parten på lien var för våldsam, den slant ut och skar djupt in i benen på henne.

"Herre Gud!" ropade hon till och sjönk ned på kärffven, hvaröfver en röd blodstråle sprutade.

Erik vände sig om.

"Hvad är det, mor?"

Han stirrade förfärad och rådlös på henne. Så fick han klart för sig, hvad han gjort. Han slängde lien långt bort och kastade sig ned bredvid henne.

"Mor, mor, jag gjorde det icke med vilje."

"Tryck till bara, Erik lille, så stannar det nog. Inte rör du för det. Det var ju mitt fel. Du skar så bra. Men tryck bara."

Erik tryckte på såret, tills fingrarna domade, men en pulsåder var afskuren, och blodet stal sig fram mellan hans fingrar. Förtviflad ropade han, men ingen hörde, och snart voro moderns krafter slut.

"Erik du," hviskade hon, "tänk på far och barnen."

När Jonas med trötta steg kom hem till Sjötorpet på kvällen, var stugan tom. Småbarnen kommo just från skogen, där de plockat bär.

"Hvar är mor?"

Ingen visste. Jonas blickade ut öfver backen ned på rågskiftet, där endast en smal remsa var oskuren, men ingen syntes till. Han tittade ner till hagen, men Blomma stod lika undrande med hufvudet öfver gärdesgården. Jonas skakade betänksamt på hufvudet. Han kände sig så underligt beklämd till mods. Med ovanlig skyndsamhet hängde han upp matsäckspåsen på spiken vid skåpet och gick ned till rågen.

Hvad stod på? Jonas fick fart i benen. Låg icke mor där, och lyste det icke rött? Jo, där låg hon, och bredvid satt sonen orörlig med stirrande blick.

Jonas tog Erik i axeln och ruskade honom våldsamt.

"Pojke, hvad har du gjort åt mor din?" och han ruskade honom, så han kunde gått sönder.

"Jag gjorde det icke med vilje", var allt, som kom öfver de hoppresade läpparna. Men försteningen var bruten. Med konvulsiviska snyftningar kastade han sig öfver moderns lik, märkte icke att fadern sköt honom åt sidan och bar bort henne, utan långt in på natten låg Erik kvar och grät på den blodiga och daggvåta kärffven, tills fadern bar in den än i sömnen skälfvande gossen.

II.

Vinden for obehindradt genom de trasiga fönsterrutorna, långa spindelväfvar hängde i de buktiga taken, och i den förr så putsade trädgården växte bara gula mjölkstilar och mällor. Sjötorpet stod öde. Sedan Jonas flyttat bort, hade vidskepelsen fått makt öfver stället, och ingen tordes flytta dit. Den gamla längtan till hafvet hade efter hustruns död med dubbel kraft gripit Jonas, och endast med de enträgnaste böner hade Erik lyckats förmå honom att flytta till Sandstugan.

Vid Sandstugan fanns icke en vattendroppe. Öde och tyst låg den på mon borta i skogen, dit sällan någon människa förrrade sig. Erik var rädd för vattnet, som lockade och drog far, därför hade han valt Sandstugan. Ty Erik tänkte och arbetade för hela familjen. Aldrig var han sysslolös. Då blef han så underlig till mods.

På kort tid hade han fått i ordning i trädgården med kål och rotsaker, och inomhus var det alltid fint och putsadt som under mors tid.

Jonas däremot hade ingen ro. Sällan var han hemma, utan flackade mest omkring på vägarna med gamla Stjerna och handlade med

Wilh. Becker,

— Kungl. Hofleverantör. —

5 Malmtorpgatan, STOCKHOLM.

Ur sjukvårdsafdelningen:

Skölkannor af bleck	rymd $\frac{1}{2}$ lit.	kr.	0: 50
Skölkannor af bronserad zink	" $\frac{1}{2}$ "	"	0: 60
Skölkannor af bronserad zink	" 1 "	"	0: 50
Skölkannor förnicklade	" $\frac{1}{2}$ "	"	1: 25
Skölkannor emaljerade	" $\frac{1}{2}$ "	"	1: 50
Skölkannor emaljerade	" 1 "	"	1: 25
Skölkannor af glas ograderade	" $\frac{1}{2}$ "	"	1: 50
Skölkannor af glas ograderade	" 1 "	"	1: 25
Skölkannor af glas graderade	" $\frac{1}{2}$ "	"	2: 50
Skölkannor af glas graderade	" 1 "	"	1: 75
Skölkannor af gl. grad. m. handt.	" $\frac{1}{2}$ "	"	3: 50
Skölkannor af gl. grad. m. handt.	" 1 "	"	2: 50
Skölkannor af porslin runda med handtag	" $\frac{1}{2}$ "	"	1: 50
Skölkannor af porslin att hänga med handtag	" $\frac{1}{2}$ "	"	1: 75
Skölkannor af kautschuk m. slang lavement- och moderrör	1 lit. kompl.	"	4: 25

Priskurant franko på begäran.

järnskröt och lump. När han då mötte någon bekant, nickade han vänligt.

"Nu är jag ute och seglar igen. Det är icke bra för gamla båtar att ligga på land för länge, ty då spricka de." Och så skrattade han som en gammal mås.

Erik satt undrande på trappan. Det var allt bra länge sedan far var hemma. Så länge hade han aldrig varit borta. Erik blef orolig. Han såg in åt stugan, om syskonen sofvo, gick därpå sakta ut genom dörren och bort på vägen genom skogen. Erik gick hela skogen och fram till byn, men ingen Jonas syntes till. Då blef han tung till sinnes och vände tillbaka.

I den lilla trädgården blänkte de daggvåta kälbladen som stora silfverfat i månskenet, lysmaskarna glänste i gräskanten, och den gamla fläderbusken kastade fantastiska skuggor upp mot husväggen. Natten låg sömntyngd och stilla. Endast en och annan läderlapp fladdrade förbi husknuten nedåt ladugården, och stundom flög en nattskära ljudlöst upp från vägen till skogen, hvarifrån en ljum barrdoft strömmade ut.

Erik försjönk i drömmar. Han satte sig under päronträdet och stirrade in i det hemlighetsfulla dunklet under fläderbusken.

Då såg han, hur en gestalt gled fram därur, och smög fram till fönstret. Erik satt orörlig och undrande.

Länge stod gestalten stilla och tittade in, men så vände den på hufvudet, månskenet flöt med hela sin glans öfver ansiktet — det var modern.

Erik ville ropa, men orden stockade sig i halsen på honom, och han satt som fastnaglad på bänken.

Modern gick fram till honom och ställde sig framför honom.

"Mor."

Han kunde endast hviska, men hon nickade vänligt.

"Är du ond på mig?"

Hon skakade vemodigt på hufvudet, därpå sade hon sakta:

"Far har gett sig till sjös, gå och hämta hem honom."

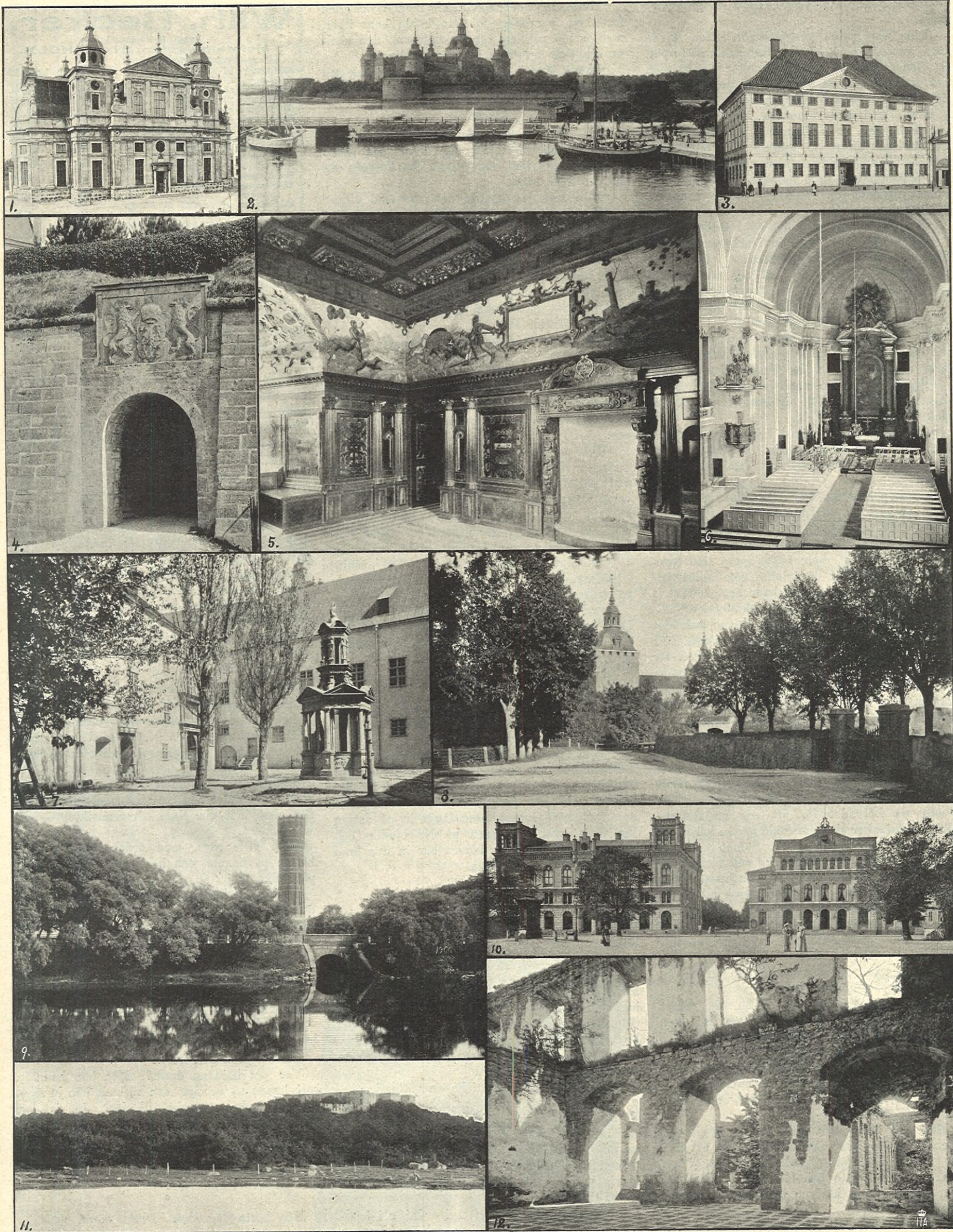
Och så gled hon bort.

Var det bara en dröm? Men han hade ju sett henne så tydligt, och så hade hon ju sagt, att far hade gett sig till sjös. Jo, det var nog så.

Dagen därpå tog han småsyskonen med sig till gamla Brita i Stenstugan, och vandrade i väg för att söka fadern.

*

Där borta låg det. Detta stora, mäktiga vatten, som lockat far med en så underlig trollmakt. Erik tänkte på alla fars historier om stormar och skeppsbrott, om skyhöga vågor och dånande bränningar. Men så var det ju icke.

FRÅN PUBLICISTMÖTETS STAD. NÅGRA KALMARBILDER. 1. DOMKYRKAN. 2. SLOTTET FRÅN ÖLANDSBRON. 3. RÅDHUSET. 4. YTRE PORTALEN TILL KALMAR SLOTT. 5. ERIK XIV:S GEMAK I KALMAR SLOTT. 6. KORET I KALMAR DOMKYRKA. 7. PARTI FRÅN SLOTTETS BORGÅRD. 8. VÄGEN TILL SLOTTET MED KYRKOÅRDEN TILL HÖGER. 9. INKÖRSVÄGEN TILL KALMAR MED VATTENTORNET. 10. LARMTORGET MED FRIMURARLOGEN OCH TEATERN. 11. O. 12. VYER AF BORGHOLMS SLOTT. H. SANDBERG FOTO.

BILDER FRÅN S:T LOUISUTSTÄLLNINGEN. 1. INTERIÖR AF SVENSKA HERRGÅRDEN. 2, 6 O. 7. SVENSKA UTSTÄLLNINGEN I UNDERVISNINGSPALATSET. 3 O. 5. SVENSKA UTSTÄLLNINGEN I SKÖNA KONSTERNAS PALATS. 4. SEGERN, STATY AF MISS E. LONGMAN. 8. JERUSALEM. 9. TYROLERALPERNA. 10. FRANSKA PAVILJONGEN (GRAND TRIANON). 11. PAGODEN I FOREST PARK. 12. KAIRO-TYPER FRÅN THE PIKE. FOTO. G. LINDMAN.

Lugnt och stilla glittrade den oändliga blå vattenytan, endast vid udden där långt borta bröto sig vågorna i ett glänsande skum. Här och hvar lyste hvita segel och en svart rökstrimma utvisade, hvar en ångare försvunnit vid horisonten.

Erik skuggade med handen för ögonen. Han kunde icke se sig mätt på den härliga taflan. Den starka sjöluften fyllde hans lungor och rusade honom. Nu förstod han fars längtan. Ack, hvad det måtte vara härligt att få segla ut öfver detta ändlösa vatten, som log så förföriskt där nere! Att slippa ifrån det tunga och enformiga släpet hemma och i stället få resa och se alla de märkvärdiga länder, som far talat om.

Nedanför bergklinten, där han satt, låg en samling röda stugor och omålade sjöbodar, mellan hvilka halfnakna barnungar lekte bland hvarjehanda vrakspillror, som hafvet kastat upp. En från fisklukt, blandad med doften från tången, som låg upprullad i långa rader på den fina strandsanden, steg upp till Erik och gjorde honom yr i hufvudet. Gubbar och kvinnor gingo och ordnade med nät och skötar, medan några karlar med pipsnugga i mun hängde öfver en båt, lyssnande till en gubbe, som satt på toften och litet emellan pekade ut på en skonare, som sakta gungade i dynningen inuti bukten.

Erik vaknade upp ur sina drömmier.

Det var far, som satt i båten.

Erik gick ner till stranden, hälsade tafatt och förläget till höger och vänster samt kom fram till båten.

“God dag, far, ni far väl inte bort?”

Jonas ryckte till. De öfriga sågo frågande på Erik.

“Det är min pojke.”

Så blef det en paus. Jonas visste icke, hvad han skulle svara på sonens fråga, och denne var rädd och blyg för de kringstående.

“Tag pojken med dig, Jonas”, inföll en af de äldre sjömännen, “han kanske kan bli bra på sjön”.

“Kommer du med?”

Jonas röst lät litet osäker, och han stirrade envist på en tågrulle i botten på båten.

Hjärtat ville stanna i bröstet på Erik. Han märkte icke faderns bryderi, utan hörde endast orden. En aldrig förr känd glädje genomströmmade gossens bröst. Ut, ut på det märkvärdiga hafvet, ut med fadern! Mor Brita skulle nog taga hand om småsyskonen.

Men hvad skulle mor ha sagt? Erik blef villrådig.

“Nåå?”

Jonas fortfor att stirra på tågrullen. Erik tummade mössan rundt. Hafvet glittrade och log, saltvatten och tjära doftade så skönt och friskt, och utifrån skonarn hördes en vemodig sång. Så vände han på sig och såg upp mot land. Stod icke mor där med handen öfver ögonen, alldeles som hon stod förr och väntade på far om kvällarna? Då förstod han, hvad hon ville. Långsamt vände han sig till fadern och sade med klanglös röst:

“Kom, far, jag kan icke fara från barnen”.

Fadern höjde på hufvudet och riktade sina mörka ögon på sonen.

“Kom, far, mor vill det.”

Rösten darrade, och det glänste något vått i hans ögon.

Då reste sig Jonas upp från toften, steg ur båten, nickade tyst åt de kringstående och följde sonen uppför backen, där de snart försvunno bakom stugorna ur åsynen för den undrande skaran på stranden.

*

“En underlig pojke, Erik”, sade prostern, “en underlig pojke, men en arbetsmyra. Alltid i arbete, men alltid pratande för sig själf”.

Men Erik pratade icke för sig själf, det var med modern, han talade, fastän ingen mer än han såg henne

UR DAGSKRÖNIKAN.

PPINS GUSTAF ADOLF I SITT HERTIGDÖME. Under sin vistelse i Malmö har hertigen af Skåne flitigt begagnat sig af tillfället att lära känna sitt hertigdöme. Hvarje vecka ha utflykter företagits. Sålunda har hertigen ägnat en dag åt Lund, en annan åt de små syskonstäderna Skanör och Falsterbo. Därjämte ha besök blifvit gjorda än här och än där i omnejden.

Häromdagen hedrade hertigen Södra skånska infanteriregementets mötesplats Refvinge med sitt besök. Vid 4-tiden på eftermiddagen anlände han jämte sällskap i strålände solsken till det fästligt smyckade lägret och mottogs där af öfverste Gyllenram i spetsen för officerskåren, som därefter jämte damer presenterades för hertigen.

Vår bild från detta besök är tagen från officerspaviljongens veranda, dit hertigen och hans sällskap, efter den nyss avslutade middagen, vid half nio-tiden på aftonen samlats. I midten synes hertigen, iförd kronprinsens husarregementets uniform, och bland figurerna i förgrunden märkas, utom de i ljusa baltoaletter frappant framträdande damerna, öfverste Gyllenram.

DEN “GYLLENE BOKEN”, hvilken upptar namnen på tecknarna af bidrag till Sveriges byggnad på St. Louisutställningen och som där kommer att framläggas som en hälsning från minnesgodas landsmän, har nu afsändts till bestämmelseorten.

Boken, af hvars yttre vi på annat ställe i dagsnumret meddela en afbildning, är bunden i blått. På bandets framsida är infälld en pärm af förgylldt silfver.

Denna pärm är, efter teckning af arkitekten Ferdinand Boberg, tillverkad och skänkt af hofjuveleraren K. Anderson. Af de omkring 12,000 bidragstecknarna ha ungefär 10,000 kommit med i boken.

KATRINEHOLMSUTSTÄLLNINGEN. Nere i den fagra sömmlandsbygden vid Katrineholm pågick för några dagar sedan en afsevärdt omfattande industriutställning i förening med Södermanlands läns 24:de landbruksmöte. Ordförande för landbruksmötet var landshöfding F. A. Boström, som vid mötets öppnande framhöll det betydelsefulla uti att, utom de stora, också de mindre jordbrukarne började visa häg och intresse för dessa utställningar. För första gången hade det nu, yttrade talaren, inträffat att vid ett inom Södermanlands län hållet landbruksmöte djur, tillhörande småjordbrukare, uppvisats och deltagit i täflingarna. I samband härmed sade talaren sig kunna meddela, att intresset för småbrukets utveckling dag för dag ökas.

Af djuruppsättningarna befunno sig särskildt hästarne och tjurarne i en kondition, som lindrigast taladt kunde benämnas blomstrande. På det industriella området väckte isynnerhet den lilla friska villan i norsk allmogestil från Carl Fredrikssons träförädlingsaktiebolag berättigad uppmärksamhet. Vi meddela å nästa sida några ögonblicksbilder från den nyss avslutade utställningen, som gifvit ett glädjande intyg på sömmlandsbefolkningens allt mera vaknande intresse för landbrukets kultur.

EN POPULÄRVETENSKAPLIG KURS, den 6:e i ordningen, skall äfven nästa år 2—8 januari anordnas af Centralförbundet för nykterhetsundervisning, antagligen i Stockholm. Med tanken på den väldiga tillslutning senaste vinterkursen rönt (icke mindre än 1,300 personer deltog), och då staten nu lämnat förbundet anslag, lär man påtänka ännu större anordningar, särskildt i rent instruktivt afseende. För deltagarne förberedas stora lättnader i fråga om logi, kosthåll och resor m. m. Redan nu ha de olika nykterhetsorganisationerna börjat utse stipendiater, och skolråden ha efter exemplet från i vintras utanordnat medel för lärarpersonalens deltagande.

ÖSTERSJÖPOKALEN. För Karlskronaregattans räkning har Svenska segelsällskapet, utom de ordinarie prisen, gått i författning om en särskild kappseglingstrophé af högt värde. Det är den nu färdigvordna Östersjöpokalen, tillkommen på initiativ af bankir Axel Burman.

Pokalen, som har en höjd af 60 cm. och väger öfver 6 kg., är ritad af Victor Andrén och modellerad af skulptören Alf Olsson; det är ett mästestycke af svensk guldsmedskonst, som här utförts hos hofjuvelerare Hallberg.

Pokalen hvilat på delfiner, handtaget framställer en vattennymf, som uppstiger ur de kring basen drifna vågorna. Frisen utgöres af en ypperlig afbildning af kuttrar, seglande för full bris. På locket finnes en kompass i emalj samt segelsällskapets märke, äfven i emalj. På ett band i grön emalj läses: “Östersjöpokalen 1904.”

Ärade kvartalsprenumeranter

torde nu ofördröjligen förnya prenumerationen, på det intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må äga rum.

GRUPPBILD FRÅN PRINS GUSTAF ADOLFS BESÖK Å SÖDRA SKÅNSKA INFANTERIREGEMENTETS MÖTESPLATS REFVINGE. AXEL SJÖBERG FOTO.

UT. NOVELL FÖR IDUN AF BRITTA MÖRK.

(Forts. från nr 23.)

»NEJ, jag talar som en man. Men lugna dig, kommer dag, kommer väl råd. Inte får du gå och stampa här hela ditt lif. Nu måste jag gå.»

»Kom tidigt hem?»

»Das kann man nicht so genau wissen. Adios, mia cara!»

Han öppnade tamburdörren och sprang smågnolande utför trapporna.

Ingrid stod kvar på samma plats en stund efter det brodern gått. Så vände hon sig långsamt om och gick in i salen.

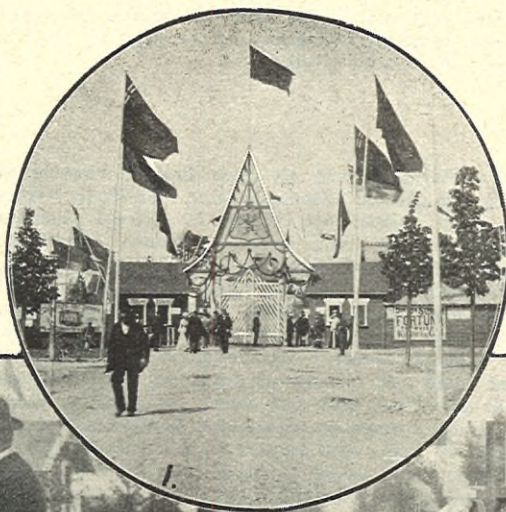
»Men det är ju att urarta — att helt förkväva sin individualitet. Du sade ju nyss till mig, att man kan det man vill. Du ville ju gå konstnärsvägen, hvarför gjorde du det inte?»

»Därför att ödet ville det icke! Ser du, det finns något som heter pengar, pengar —»

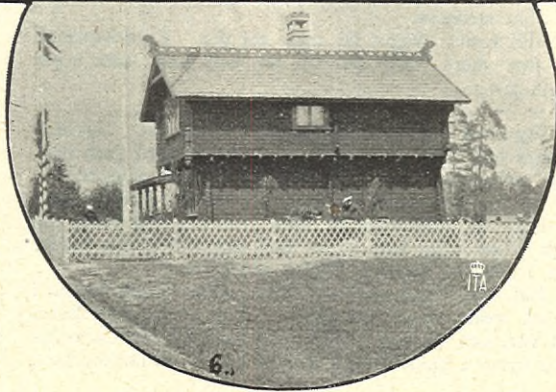
»Ja, jag känner till visan.»

»Det var vid tiden för den stora kraschen, som tog pappas sista krafter. Jag försökte få låna på ett par håll, men mötte öfverallt stängda dörrar och hjärtan. Lät så vackert bli — tog mitt fönuft till fånga och blef en »hyggelig, ung man». Säg, min »Sturm-und Drang-period» har ju ej efterlämnat några spår?»

»Nej, du genomkämpade den tidigt nog. Men du var fasligt vild och het af dig den tiden.»

KATRINEHOLMSUTSTÄLLNINGEN. 1. ENTRÉN. 2. VID RESTAURANTEN. I MIDTEN, STÅENDE, LANDSHÖFDING BOSTRÖM. 3. MASKINUTSTÄLLNINGEN. 4. UPPVISNING AF EKIPAGE.

5. DE PRISBELÖNTA KREATURSGRUPPERNA. 6. VILLA I NORSK ALLMOGESTIL FRÅN CARL FREDRIKSONS TRÄFÖRÄDLINGS-BOLAG I KATRINEHOLM. A. BLOMBERG FOTO.

Skenet från gaslyktorna föll in genom fönstren, bildande ljusa fläckar på golfmattan — annars var där mörkt och tyst. Blott klockan pickade stilla, och i våningen inunder hördes det entoniga ljudet af en skala, som flitigt öfvades — upp och ned — korrekt först — men så — alltid på samma ställe — gick det sönder. Så var det att börja om igen — om igen. Hur länge skulle hon hålla på, spelerskan därnere? Visste hon då inte, att människor hade nerver.

Men hon hade väl annat att göra än stå här och höra på odrägliga fingeröfningar. Klockan var endast fem; således tre hela timmar innan téet serverades. Det var bäst att genast gripa sig an med strumporna.

Hon gick in till sig, tände lampan och slog sig ner vid sybordet. Å, de voro för bedrägliga en hel del! Erik var då en riktig slitvarg. Se bara på den här! Hela hälen ute! Med en energisk min tog hon stoppnål och garn och grep sig an med den stackars strumpan. Hon var ensam i hela våningen. Fadern och Erik voro på kontoret, modern var ute i några ärenden. Nu skulle arbetet gå raskt undan. Den ena garnändan efter den andra trädde på, och par efter par lades undan. Så, nu var det sista hålet stoppadt. Hon drog en lättadens suck, samlade ihop trådar och rask, som buro vittne om hennes flit, och sträckte på sig med en känsla af välbehag. Nu hade hon åtminstone gjort en god gärning och behöfde således ej, i likhet med en viss kejsare, anse sin dag förspild.

Med ett fång af sina strumpor i förklädet gick hon in i Eriks rum för att lägga dem i hans byrålåda. Hon stannade på tröskeln.

»I goda makter, så här ser ut! Nu har han haft ett af sina målaranfäll igen. Artister och ordning skall man då inte nämna på samma dag.»

Paletter och penslar, raderingar, utkast och skisser, porträtter och karrikatyror och en och annan färdig tafla lågo kastade i en kaotisk villervalla kring staffliet, på hvilket stod en ännu ej avslutad duk i olja. Det var en »Sommarafton», innerlig och vek i stämningen, mjuk och dämpad i färgen.

Ingrid gick fram till staffliet och betraktade noga och pröfvande duken.

»Det är verkligen skada på talang. Han skulle kunnat bli något, han — Ah, dessa penningar, utan hvilka man ingenstades kommer här i världen.»

Så började hon resolut göra i ordning i rummet,

lade böcker och tidningar på deras respektive platser, hängde den grå linneblusen, fullsatt med färgklickar, på en krok och ställde tofflorna tillräta på sängmattan. Som hon gick där och pysslade, hörde hon steg i rummet bredvid, och Erik i egen hög person öppnade dörren och trädde in.

»Hva' falls — storstädning så här på kvällskvisten? Och så har du naturligtvis vispat om i min målarattiralj, så jag hvarken vet ut eller in på något. Djäk —»

»Brumma och svär nu inte, utan kom och var älskvärd i stället. Seså, nu slå vi oss ner här vid brasan och ta oss en treflig pratstund. Tillåt mig göra en fråga: är min herr bror nöjd med sin tillvaro?»

»Och det frågar min lilla snälla syster? Tror du för resten det finns en människa i det tjugonde århundradet, som är nöjd? Du menar naturligtvis hur jag kan stå ut med kontorslifvet? Ja — det undrar jag själf på mer än en gång.»

Han suckade lätt, tände en cigarrett och fortfor:

»Men ser du, det finns något som heter att resignera. — Då farsgubben för några år sedan kom och påstod, att han partout behöfde mig i affären, tänkte jag först sätta mig en kula för pannan — men hejdade mig. Det var ju feigt att fly så där för det man ej, likt ett bortskämdt barn, fick dansa efter egen pipa. Lifvet var ju ändå förbaskadt intressant — det kunde vara roligt nog att se, hur de trassliga härfvorna redde ut sig. Att kontorslifvet smakar af trä för mig ännu den dag i dag, det må gudarna veta — men man måste ju leva. Konstnärdrömmarna fingo fara — det satt hårdt åt, det sved . . . Men hur många af oss nå väl till sin ungdoms drömland! Och så har jag funnit mig i att vara en maskin under kontorstiden — på mina lediga stunder är jag mig själf, d. v. s. en människa eller åtminstone ett människoämne, som odlar sin själ och sköter sina nöjen. Hvad begär du mer?»

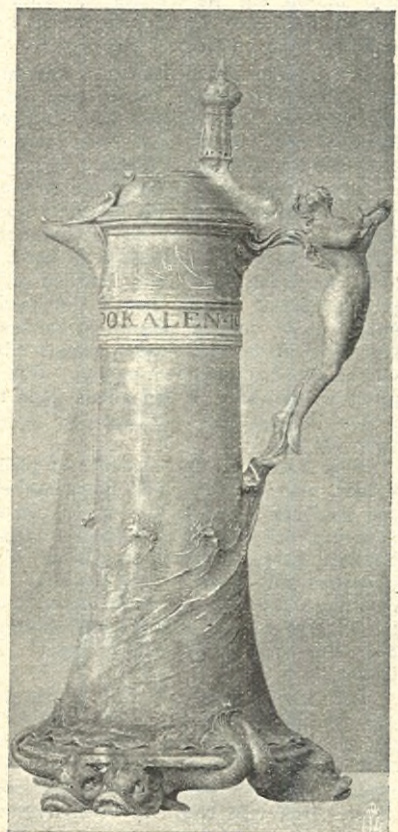
»Så är jag väl afkyld nu.»

Erik hade rest sig upp och gick af och an på gångmattan, som det var hans vana, då han blef upprörd på något sätt. Det var tyst en stund. Brasan var utbrunnen. Blott några blå lågor dansade och fladdrade mellan de falnande glöden.

Ingrid satt och såg på sin bror och fann honom ovanligt vacker i kväll. Hvilken hållning i den smidigt kraftfulla gestalten, hur stolt förde han ej det djärfva hufvudet med den bleka ansikts-ovalen, det mörka håret, som likt en lejonman stod kring den höga, hvälfda pannan. Och pince-nez'en öfver de guldbruna ögonen bidrog att gifva något visst förnämt, distingueradt åt hans utseende.

»Jag är stolt öfver dig, Ericus!»

Ingrid gick fram och trädde sin arm under hans. Han log mot henne med sitt tysta leende, som var så vinnande.

ÖSTERSJÖPOKALEN.

»Åh tusan, är du det!»

»Men du skulle lägga bort att säga tusan, förbannad, förbaskad och ett och annat litet svart ord i hvar mening du säger. Du svär som en äkta spanjor, eller låt mig hellre säga som en veritabel svensk. Ce n'est pas chic, ça!»

»Nej, det stöter mamsells musikaliska öra, förstås. Men jag har liksom behof af kraftord ibland, ser du, min nådiga.»

»Men det låter så obildadt, så rätt.»

»Bah! — Jag gör det aldrig i sällskap. Men se så för tusan — aj! — nå, så för alla goda makters skull, laga att jag snart får kvällsmat. Jag är hungrig som en varg och har lofvat att vara nere på Centralen strax efter åtta.»

Ingrid dansade ut i köket och beställde en extra god omelett, dukade med större omsorg än vanligt, och då supén var färdig och man samlats kring bordet, undgick det ej Eriks blick, hur vaken och uppmärksam hon var, hur lifligt hon tog del i samtalen, med hvilken mjuk kvinnlighet hon passade upp och serverade. Det var en annan syster han fått.

Och han tyckte sig ej ha förlorat på bytet.

III.

Det led mot julen med stora steg. Dagarna blefvo kortare och så grå, så grå. Luften var som en enda grå, tung slöja, eller som en mjuk bolster, fylld af finaste dun. Man gick bara och väntade och undrade, när allt det där hvita skulle skakas ner.

Men så en morgon, då man drog upp rullgardinen, var det där. Hvitt, hvitt! Det hade fallit så tätt och ymnigt under nattens svarta timmar, och nu voro alla gator och torg och hustak en enda bländande vit massa.

Den första snön! Det är något så underligt rogfivande i allt detta hvita, stilla. Det är som en lugn smekning, en okonstlad vaggång, som oemotståndligt lockar till hvila . . .

Och under dessa hvita, stilla dagar, då luften andades advent och alla sinnen voro fyllda af glad förväntan, begaf det sig ett jungfru Klara blef sjuk och måste resa till sitt land igen. Och ingen annan tjänsteande stod det till att få. Mor jämrade sig. Nu, midt i julbrådskan! Det var just trefligt.

»Men, mor lilla, jag är ju hemma?»

»Ja, men kära barn, du sitter ju jämt inne i ditt rum och läser eller skriver. Nåja, vi få väl reda oss så godt vi kunna.»

Ingrid bet sig i läppen vid moderns insinuation, men sade intet.

Och så kom det sig att hon från morgon till kväll fann sig indragen i en hvirvel af husliga göromål. Aldrig kunde hon tro det var så mycket att ställa med — de voro ju blott fyra personer. Nu var det ju jul, förstås, men ändå! Men när allt kom till allt, var det inte så oäfvat, detta rörliga lif. Blodet kom i omlopp, musklerna spändes och man fick frisk aptit, och så blef det ingen tid öfrigt för grubbel och längtan. När man kom in till sig på kvällen, var man ju så trött, att ögonen föllo igen, innan man hunnit i säng, och man somnade utan en tanke i sin hjärna.

Fru Strähle såg med en viss undran sin dotter röra sig i köksregionerna, nästan som om hon vore född och uppförd där. Ibland blef det ju litet bakvänt förstås, men hennes egen vana blick och säkra hand voro alltid tillstädes att hjälpa och ställa till rätta.

Så en vacker dag kom gamla Kristin, som tjänat i mors föräldrahem, för att deltaga i korfstopning och julbak. Och där sutto de tre kvinnorna i det stora, rymliga köket vid skinande rena bord, klädda i stora, hvita förkläden och hvita hucklen och läto skarpa, blanka knifvar sjunka ned i det mjuka fläsket, som under deras snabba fingrar förvandlades till riktiga jättehögar af de allra finaste, finaste tärningar — mor ville ha allt så aptitligt som möjligt. Och sänner och berättelser om jular i den gamla goda tiden doko upp, medan kaffepannan puttrade på spiseln och kom tiden att ila.

Eller också var där slammer af plåtar och bakelseformar, och läckra bullar, pepparkakshjärtan, kyssar och studenter dansade in i ugnen och ut igen, vackert ljusbruna och så härligt doftande! Och sinnet var så lätt och sjungande gladt, ty det låg jul i luften. Ack, julsysslor, julsysslor — hur var det? De voro ju »en de saligas lek». Ja, så hade han sagt, Karl-Erik Forsslund. Men det var väl för lyckliga storgårdsmänniskor, det. För oss stackars stadsfångar? Å jul — jul på landet!

Det grep henne plötsligt en längtan, så intensiv, att det nästan gjorde ondt. Hon ville bort, bort — in i dunkla skogar, där gran och fur flätade sina snötunga grenar samman till höga, hvita hvalf med rofylld mystik, och där stegen gled i takt med det dämpade suset. Hon ville blicka ut öfver hvita vidder, där solen spände sitt guld i breda, gnistrande bälten, där fjärran höjder förtonade i vekaste drömlått, sjönko samman till ett stilla andante religioso vid synranden — där

tanken föddes hög och klar och ren. Hon ville höra naturens väldiga julklocka dåna och skälfa och väcka bäfvande genklang i hennes innersta själ. Jul! jul!

O, Gud — vore vi barn . . .

* * *

Drottninggatan var ett enda brokigt virrvarr af åkande och gående. Strålände ögon, röda kinder bakom finaste flor, mörkt och glänsande, dyrbart pälsbräm öfversålladt med hvita, vackra snöstjärnor i skiftande mönster. Med rockkragen dragen upp öfver öronen, de handskbeklädda händerna i fickorna och käppen med silfverknapp dinglande under armen, komma stadens unga lejon, monoclen glimmande i ögonvrån och stormen skinande svart, i oklanderligt skick. Och sköna damer kasta med ögonen och flocka sig kring dem, och allt är skratt och glam och skämt och glad yra. Barn och hundar springa om hvarandra, knuffar utdelas frikostigt till höger och vänster af paketbärande människor, men ingen tänker på att bli ond för det. Åhnej, den gamla kära julbrådskan, som man lärt sig riktigt hålla af! Och alla butikfönster äro ett enda haf af ljus och färger, glitter och bedårande bländverk, och det är härligt att låta all denna lekande prakt glida in i själ och sinne och tända feststämning. Och det är snö på marken, präktigt slädföre är det, och bjällror klinga muntert, då släde efter släde med stolta, frustande hästar ilar gatan fram, banande väg i den böljande folkströmmen.

* * *

Ingrid stod ute i köket med uppkalade armar och klädd i ett stort babyförkläde och betraktade sina händers verk. Och si, det var allt ganska godt! Allt var skinande blankt och putsadt, spiseln blänkte som ebenholts och kopparkastruller och bleckkärl på hyllorna som gedignaste silfver och guld. Julkärften var också utsatt på balkongen, granen var klädd, fattighusgummorna hade fått sin beskärda del af mat och häfvor, och allt fanns hemma, som skulle finnas. Ja, nu kunde de fira jul när som helst.

Hon kom att se på sina händer. De hade förut utgjort hennes stolthet, så hvita, långa och smala med blekröda, väl vårdade naglar. Nu hade de fått åtskilliga skrämor och sågo betänkligt grofva ut.

Hon suckade.

»Eh bien! Något får man väl tåla. En arbetshand är nog mera värd än en fin och hvit, som ingen nytta gör.»

Ingen af syskonen skulle fira jul hemma. Det kom många brev från när och fjärran, glada brev, goda brev, men det oaktadt blef julstämningen något dämpad.

Ingrid gick omkring, tyst och stilla. Det var åter en fläkt af drömmerskan öfver henne. Hon rörde sig som i en hög, hvit ro — hon såg stjärnljusa vidder och lyddes till fjärran, fjärran klockklang.

Det var isynnerhet ett paket, som försatt henne i denna veka, tysta stämning. Hon visste från hvem det var, och då hon öppnade det och såg Carl Larssons »Ett hem» i glada färger le mot sig — då förstod hon.

IV.

Nyåret kom med bitande köld, som smälde kring knutarna. Och nordan drog hvinande genom gator och torg och vräkte snön i skyhöga drifvor, som gjorde vägar och stigar ofarbara. Hu, han var bister, gubben Bore!

* * *

Ingrid satt vid skrifbordet och lekte tankspridd med papperskniven af blåglänsande pärlemor. Hon såg blek och något aftärd ut, ty hon hade nyligen haft influensa, visserligen lindrigt, men kände sig dock trött och matt, som efter en längre sjukdom. Framför henne, på skrifportföljen af pressadt läder, låg ett brev, ännu oöppnad. Utanskriften var skriven med en manligt vacker, fast handstil — hur väl kände hon den ej! Men hon bäfvade för att möta innehållet —

Så grep den afmagra, tunna handen om papperskniven — hon kände ett ögonblicks njutning af den skönhetsverkan, som uppstod, då den skimrande pärlmorn blänkte mot hennes matt, hvita hud som bakgrund — och skar så långsamt, lätt darrande, upp kuvertet.

Och hon läste:

»Fröken Ingrid Strähle!

Då jag nu fattar pennan för att tillskrifva eder, sker det med en viss bäfvan — den bäfvan man erfar, då man står inför lifvets stora, afgörande ögonblick.

Den fråga, som länge nog brännt mina läppar, torde icke för er vara af öfverraskande art. Jag har ej under de få gånger, jag haft lyckan träffa er och under den brevväxling, som under dessa tvänne år utspunnit sig oss emellan — jag har ej kunnat dölja mina känslor

för er: ni vet att jag älskar er. Ni har i de artiklar ni hedrat vår tidning med, lagt i dagen en djup och ädel karaktär, en fri och ljus lifsåskådning — vi stå på samma mark. Och från första stund kände jag mig starkt dragen till ert älskliga, sympatiska väsen, er intelligens — er hela personlighet.

En tidningsmans kall är sträfsamt och fullt af möda. Kanske är han, mer än andra, utsatt för tidens nervösa jäktande. Vill ni blifva lugnet och vilan i min kamp och sträfvan för idealen, vill ni dela lifvet samman med mig?

Med hängifvenhet och kärlek
Harald Esk.

En, två, flere gånger läste hon om brevet. Nej, den kom ju ej oväntadt, denna fråga. Men blef hon glad öfver den? Hon visste knappt. Det var något lugnt och tryggt hon hade erfarit i hans närvaro, hon högtaktade honom — men älska! Nej, det var ej kärlek hon kände för den mannen. Han var ej den, som kunde komma hennes lidelsehjupa själ att flamma.

Men tänk om — ändå . . . Hur många hade ej begynt äktenskapet med ömsesidig högaktning blott, ett lugnt vänskapsförhållande, som tiden småningom förvandlat till detta starka, djupa, som var kärlekens väsen. Och han älskade henne ju. Kanske skulle hans kärlek vara stark nog att öfverflyttas till henne själf, väcka gensvar i hennes innersta inre. Men nej! Det vore en alltför stor risk. Nej, hon ville ej vara med om den komedien! Om han ändå aldrig skrivit det där brevet!

Tankfullt lutade hon pannan mot handen och lät blicken än en gång glida öfver raderna, då det knackade på dörren och fru Strähle trädde in. Hon kände igen stilen på kuvertet, och af dotterns tankfulla utseende förstod hon, att något af vikt var på färde. Deras blickar möttes.

»Jaha, mor lilla, nu börjar det spöka här i huset. Se här — du har rättighet att läsa detta.»

Hon räckte modern brevet, och det var under ett ögonblick tyst i rummet.

»Nåå?» Modern lade brevet å sido och såg frågande, med en viss oro i blicken, på sin dotter.

»Du blefve allt bra glad, om jag neg och tackade och svarade ja? Ack, mor lilla — mor . . .» Hon grep under ett af dessa plötsliga känsloutbrott, som voro henne egna, moderns hårdnade hand, som en gång varit mjuk och len som hennes egen, och kysste den lidelsefullt. Så släppte hon den, lika plötsligt, sågande:

»Jag vill icke gifva honom en korg, men jag vet ej heller, om jag älskar honom.»

»Men du kanske skall lära dig det. Det är en ovanligt präktig och nobel karaktär, och jag tror, att han skulle göra en kvinna lycklig. Ingen tvingar dig ju, men . . . Ja, öfverväg i lugn och ro saken. Ditt hjärta skall nog diktera det rätta svaret.»

Ingrid stirrade ut i tomma, hvita rymden:

»Lämna mig nu, mor! Jag är trött.»

* * *

Klockan var öfver tolf, och ännu brann lampan inne i Ingrids rum. Hon hade öppnat »klaffen» i den stora, antika byrån, som varit morfars, och ur en af lådorna dragit fram en packe brev, ombunden med ett rött sidenband. Och så läste hon igenom hela samlingen, från början till slut. Ja, de buro nog vitne om hans kärlek och om ett varmt och ädelt hjärta. Han skulle nog göra en kvinna lycklig, till och med henne. Han var så god, så lugn och förståndig, så utan alla biflikter.

Och Carl Larssons »Ett hem» drager genom hennes själ i glada, lockande bilder. Ah, ett hem — ett eget hem! Ljuva lycka! Hon kunde icke förlika sig med tanken att låta sitt lif förrinna i grå enformighet i föräldrahemmet — nej, en upplevelse var hvad hon längtade efter, något nytt, hvad som helst — ut, ut, mot det fjärran vinkande, färgstarka lifvet!

Och hon sitter och tänker på honom så länge, tills det blir ljust och varmt inom henne och andaktsstilla, som under höga tempelhalv —

Det låg ett egendomligt leende kring den känsliga munnen, då hon slog sig ner vid skrifbordet och skref:

»Harald!

Ja, så kallar jag dig, ty du är mitt hjärtas älskade. Hvad jag djupast trånat efter, det har du med några få ord skänkt mig i en kärlek, som skall fylla tomheten i mitt lif, en gärning att verka — den, att skapa din lycka. Du har gifvit mig en hel värld! Och ett stilla jubel fyller min själ.

Låt oss ännu länge bevara vår hemlighet. — Synes det dig ej, som om kärlekens strålände smycke måste fördunklas, då profana människoögon skola skärskåda och granska det från alla håll? Människor ha ett sätt att skrämra bort allt det vekaste, vackraste —

Det är djupaste natt, när jag skriver dessa rader, men för mig har en ny dag grytt: kärleksglädjens, kärlekslifvets stora dag.

Din Ingrid.

(Forts.)

FRÅN KVINNOSAKSKONGRESSEN I BERLIN.

Bref från Iduns korrespondent.

Berlin i juni 1904.

Den stora kvinnokongress, den s. k. Internationale Frauen-Kongress, som pågick under den sistförflutna veckan, representerade ett verkligt jättearbete. Man förväntas icke blott öfver de storartade lokala anordningar, som vidtagits inom Philharmonies rymliga område, och den stora massan intresserade kongressdeltagare (ca 5,000), utan mest öfver det vidtomfattande och djupgående arbete på kvinnosakens område i alla land, som låg till grund för det hela och som på ett värdigt sätt frambars under förhandlingarna. Hade icke de olika språken funnits för att påminna om att vi tillhörde olika nationer, så skulle ingenting annat gjort det, ty så enhetligt var arbetet, så besjälade af samma idé voro dess representanter.

Människan är, trots olika seder, bruk och åskådningssätt, dock öfverallt densamma, det är något, som man ofta hör sägas. Och här om någonsin kan man villigt erkänna den satsens sanning. Samma lidande, samma kraf öfverallt. Samma längtan och sträfvan efter förbättring, samma rop på rättfärdighet, det må vara på undervisningens och bildningens område, det må gälla de kvinnliga yrkesarbeterskorna, sedlighetsfrågan eller kvinnans rättsliga ställning.

Den högre flickskolan har här haft många och goda representanter från olika land. Skada blott att Sverige, som ingalunda saknar framstående förmågor på det området, trädde något i bakgrunden. För Danmarks arbete redogjorde i ett varmt och edligt föredrag fröken Luise Winteler från Odense, och fru Ilmi Hallsten från Helsingfors gaf en utförlig redogörelse för de finska samskolorna. Hennes synnerligen behagliga utseende och uppträdande och hennes med djup känsla fram-sagda slutord: "I de betryckta tider, hvori vi leva i Finland, ligger det stor vikt uppå, att vi så fostra vår ungdom, att den blir mäktig att bära vår kultur framåt", väckte ett stormande bifall, som nästan öfvergick i ovationer, och jag tror, att man kände lite hvar, att det gällde icke så mycket föredraget, som icke mer den olivkliga finska nationen. Det var ett sympatiuttalande från de här församlade folkens representanter.

Mrs Wright Sewall, en af de mest framstående amerikanska damerna, gaf en liflig och roande skildring öfver deras sträfvan att i Förenta staternas flickskolor bereda plats åt lärjungarnas fysiska utbildning. Deras värsta motståndare hade varit — läkarna. Hon bad de möjligen närvarande läkarna om ursäkt för att hon sade det rent ut, men det var sannt. De intressantaste föredragen i denna sektion voro onekligen de österrikiska och italienska lärarinnornas. Man märkte både till sin öfverraskning och glädje, hurusom äfven i dessa land den kvinnliga undervisningens ledare arbeta på att för flickorna öppna samma kunskapsområden, som stå gossarna till buds. Det enhetliga målet är *samma*

utbildning och kunskapsfordringar för båda könen. Och hälst i samskolor. En gammal österrikisk lärarinna, fru Hainisch, berättade, att hon i 30 år kämpat för denna sak. Många gånger har hon uppmånats att anse striden som lönlös, men hon svarar alltid, att hvad hon skrivit på sin fana, det vill hon vara trogen. Det fordras sannerligen mer än vanligt stort tålamod och hopp, när man har så oresonliga motståndare att göra med, som hon tycks ha haft i en viss undervisningsminister. Det gällde att i Wien få till stånd en samskola för barn i åldern 12—16 år. Nej, det stötte på för stora sedliga faror, tyckte ministern. Fru Hainisch bad honom då betänka, att på landet barnen utan olägenhet åtnjuta samundervisning i de åren. Ja, det kunde gå an för landtbefolkningen; med stadsbefolkningen blefve det en annan sak. Fru Hainisch hänvisade då till det förhållandet att unga män och kvinnor studera gemensamt vid universiteten i en ålder, då de sedliga farorna gifvetvis äro större. Ja, menade ministern, det kunde så vara, men att införa samundervisning i den ifrågasatta mellanskolan stötte också på lokala förhinder, ity att man gifvetvis måste ha olika ingångar för gossar och flickor. — Frågan står naturligtvis ännu på samma punkt, d. v. s. olöst.

MRS MAY WRIGHT SEWALL.

M:ME AVRIL DE ST. CROIX.

Bland de här uppträdande talarinnorna märkte man ganska många unga kvinnor de flesta äro gifta och akademiskt bildade. Man frågar sig med undran, huru de på så kort tid ha hunnit med så mycket. Jag vill exempelvis nämna en ung, käck fru, fil. dr. Eugenie Schwarzwald. Hon är rektor för ett flickgymnasium i Wien och en varm förkämpe för flickors och gossars likartade utbildning. Hon gaf en ganska utförlig skildring af studiernas bedrivande i sin skola och framhöll särskildt flickornas stora ifver och deras intresse för alla möjliga sociala frågor. Men hon såg också ut som kunde hon intressera. "Det kan låta litet egenkärt", sade hon till sist, "men jag måste säga, att jag tror, att gosskolorna skulle vinna mycket på att lära litet af flickskolorna".

Förnämsta tvättmedel

äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS

Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS

Prima Tvätt-Tvål

Bland de mest besökta sektionerna var den, som afhandlade sedlighetsfrågan. Den stora salen var fullpackad med åhörare af båda könen, som med spändaste intresse följde de referat, som från olika länder meddelades öfver arbetet för sedlighetens höjande. Denna fråga, som för 10 år sedan i Frankrike mottogs med axelryckningar och häntydningar om att det vore opas-sande för kvinnor att sysselsätta sig med dylikt, har nu där fått en framskjuten plats på dagordningen, tack vare några ädla män och kvinnor, som tagit saken om hand. Främst bland dessa må nämnas M. Yves Guyot, federationens ordförande, och M:me de St. Croix, som är den enda kvinnliga medlemmen i en kommitté, som sedan 6 månader arbetar på sedlighetsfrågans lösning.

Varma ord uttalades på skillda tungomål för de stackars barn och kvinnor, som last och nöd kasta i prostitutionens armar. Bort med den reglementerade besiktningarna, som äro en skamfläck för vårt samhälle! Men hvad viljen I då sätta i stället för att hämma osedligheten? Jo, låt oss med Kindergården för folkskolans barn, fortsättningsskolor utöfver det 14:de året, söka uppfostra ungdomen till större sedlig styrka. Vi behöfva asylor för de sedligt svaga. Förbättringsanstalter för de fallna, där olika åldrar ej kritiklöst sammanföras, anstalter, skötta af pedagogiskt bildade personer, som förstå konsten att ånyo lära dessa stackars människor att hederligt arbeta. Vi behöfva framför allt bättre bostäder för arbetare och kvinnliga yrkesinspektörer i fabriker. Det behöfs, att den manliga såväl som den kvinnliga ungdomen ledes till att ställa det sedliga idealet högt och trofast arbeta på dess förverkligande.

I sammanhang härmed må nämnas, att här nyligen stiftats en studentförening, hvars namn Etos, ju i sig innebär dess mål.

Långvariga applåder hälsade Hollands unga representant, fru Weynandt, som beklagade, att det icke var på ett offentligt möte hon talade. Detta var ju en fråga, som borde röra männen lika djupt som kvinnorna, och för sin del ville hon betona, hurusom i hennes land männen hafva på detta område lämnat kvinnorna en värdefull hjälp. Fru W. har utmärkt sig som en särdeles framstående talarinna i olika frågor. Hennes kraftiga, varma stämma och lifliga uppträdande draga ovillkorligen åhörarna med sig. Och en kraftig stämma behöfs sannerligen för att man skall kunna göra sig hörd i de stora salarna, särskildt som publiken förhåller sig allt annat än lugn. Vi svenskar, som i alla fall äro ett ganska väl disciplineradt folk, kunna inte annat än förarga oss öfver åhörarnas bullersamma och mången gång mot talarinnorna oförsökända sätt. Jag önskade vid detta tillfälle, då ett referat på ett högst obehagligt sätt afbröts, att den annars så verksamma tyska polisen hade varit tillstädes för att aflägsna vederbörande. Det hade den gjort vida större nytta med än att ofreda en oskyldig svensk lärarinna med en kal-lelse att infinna sig på ett poliskontor.

Nog har jag hört åtskilligt om den stränga polisordningen i Tyskland, sedan jag kom hit, men aldrig kunde jag ens drömma om att jag, fredliga kongressdeltagare, skulle råka ut för den. Jag undrar, om man möjligen misstänkte mig för att vara anarkist eller nihilist, eftersom jag, tillsammans med två ryskor, som bo på samma ställe som jag, blef beordrad att en dag infinna mig på närmaste polisstation. De hade pass, och det var all right. Jag hade icke pass, och det var all wrong. Emellertid fick jag oantastad vandra min väg, sedan jag förklarade, att jag ämnade resa, när kongressen var slut. När jag kom till mitt logis, väntade mig en ny öfverraskning: ett bref från magistraten i Charlottenburg, i hvilken förstad jag bodde de första dagarna af min vistelse här, med förståndigande att 6 dagar efter mottagandet af nämnda bref infinna mig på en polisstation för att gifva upplysningar om jag vet icke hvad. Ett besvärligt land att bo i, icke sannt? Tänk, hvad det skall kosta att hålla en sådan uppsikt Emellertid ämnar jag icke hedra Charlottenburgs magistrat med någon visit. Efter 6 dagar hoppas jag vara rest, och vill man mig då någonting, så får man söka mig i Sverige!

Men för att återgå till kongressen, så är ännu något af intresse att från dessa dagars förhandlingar

GRUPPBILD FRÅN FOLKSKOLANS VÄNNERS MÖTE I FALUN. 1. BISKOP A. LÖVGREN I VÄSTERÅS. 2. PROFESSOR V. RUDIN, UPPSALA. 3. PASTOR O. FUNCKE, BREMEN. 4. PASTOR TH. KLAVENESS, KRISTIANIA. 5. REKTOR E. SALLIN, FALUN. 6. HERR J. ANDERSEN (OMBUD FÖR EN NORSK SKOLFÖRENING). 7. ÖFVERLÄRARE A. BLOMQUIST, STOCKHOLM. 8. KYRKOHERDE MAGNEVILL, GRANGÄRDE. 9. SKOLLÄRAREN K. J. AHLBERG, STOCKHOLM. 10. KYRKOHERDE G. H. PETTERSON, SVENNEVAD. MÄRTHA BOHMAN, FOTO

säga om det kvinnliga arbetets värderande, i hvilken fråga många utmärkta talarinnor yttrat sig. Att kvinnans arbete i alla land värderas mindre, betingar ett lägre pris än mannens, det torde vara allom bekant. Orsakerna härtill får man nog söka dels i kvinnans, på grund af sin undertryckta ställning, egna nedsättande af sitt arbete, dels ock däri att hennes arbete, på grund af kvinnans bristande utbildning, i själfva verket ofta är mindre värdt än mannens. För att man skall lyckas ernå ett jämnviktsförhållande könen emellan, måste alltså dessa båda missförhållanden undanröjas. Den kvinna, som söker arbete, icke för tjänstens, utan för arbetets egen skull, och sådana finnas många, därom vittna bl. a. annonserna i Idun, bör komma ihåg, att hon begär en orätt mot sina medsystrar, om hon nöjer sig med eller begär en mindre lön, än hvad sådant arbete betingar. Därigenom uppstår en osund konkurrens, som icke kan annat än fördärva arbetsmarknaden. Nu är det så ondt om arbete, invänder mängden, och det är därför, som vi måste nöja oss med en ringa lön. Nej! Det är icke ondt om arbete för den, som verkligen kan sitt yrke. Må därför hvarje kvinna först och främst lära sig något eller utbilda sig till något, så att hon blir en skicklig arbetare, icke en dilettant, som i sitt kall eller yrke endast ser ett surrogat för det äktenskapliga lifvet och så snart en man bjuder henne ett hem, genast kastar allsammans öfver bord och utan betänkande pålägger sig en husmoders plikter, som hon kanske sköter lika illa!

Den amerikanska författarinnan Mrs Perkins Gilman, en af kongressens mest gouterade talarinnor, hvars arbeten i sociala frågor äro mycket lästa både i Amerika och England, ville framhålla arbetets betydelse för samhället. Människans arbete är icke något, som göres för att inbringa pengar, utan för att hålla världen vid lif. Den människa, som *kan* arbeta, men underlåter det, är en onyttig samhällsmedlem, och den, som arbetar, är bra mycket mera värd än den, som lever på andras pengar. Mrs Gilman skulle kunna tala i timmar, och det tycks, som skulle åhörarna aldrig tröttna att höra henne, men det förefaller mig dock, som om hennes idéer stundom vore alltför litet besläktade med det verkliga, det praktiska lifvet.

Man skulle nästan kunna tro, af hvad jag här talat om kongressens arbete, att dagsprogrammet icke lämnat rum för några nöjen. Så var dock icke fallet. Hvarje dag förekommo samkväm utfärder m. m. och det i sådan mängd, att det icke stod i mänsklig förmåga att hinna med allt. Men om man inte orkar gå, så gläder man sig ändock åt den välvilja, som från alla håll visas kongressdeltagarna, icke minst från allerhögsta ort. Icke nog med att rikskanslerens har gifvit ett garden-party för ett par hundra personer, utan hennes kaiserliga majestät har täckts mottaga kongressens mest framstående damer. Bland dem befann sig naturligtvis miss Susan B. Anthony. Då kejsarinnan varseblef, att den äldriga damen, i likhet med de öfriga, förblef stående, skickade hon en kammarherre med uppmaning till henne att sätta sig ned. Kejsarinnan gjorde därefter sin rond bland damerna, hälsade på hvar och en och yttrade några förbindliga ord. Men med miss Anthony underhöll hon sig länge. Talet rörde sig naturligtvis om de kvinnliga rösträttsförhållandena och om Amerika och Tyskland. Miss Anthony yttrade därvid till kejsarinnan: "Tyskland och Amerika äro rivaler på handels och industriens områden. Jag önskar de kunde bli det också i arbetet för kvinnans rösträtt. Säg åt er man, att han tar hand om den saken!" Sedan kejsarinnan bjudit damerna ett vänligt farväl och upprepade gånger skakat hand med miss Anthony, var audiensen slut.

Ännu återstår en festlighet,* som med glad förväntan motes af alla inbjudna. Det är den supé, som af staden Berlin om lördag gifves på rådhuset, och till hvilken anslagits 10,000 mark. Därmed skall kongressen vara slut, och dess medlemmar skola småningom återvända till sina respektive land. Jag är viss om att de skola föra med sig hem oförgätliga intryck från denna kvinnosakskongress, som så storartadt vittnat om, hvad kvinnor velat och kunnat göra för kvinnor.

J. W.

SVERIGES DAG.**

SATT JAG drömmande i hågen invid hemmets härd,
sände så min tanke ut på fredlig upptäcktsfärd.
Vet ej, hur det kom sig, men min tanke var helt svensk,
och hvar hågkomst, som den mötte, blef så fosterländsk.

Såg jag redlig dalallmoge, närd af bröd af bark,
gripa enkla vapen och på fosterlandets mark
kämpa emot lejda knektar och i slag på slag
segra och hvar seger vittna: det var Sveriges dag.

Såg jag svenska fartyg hissa flaggan gul och blå,
Jakob Bagges gossar modigt emot ryssen gå,
och igenom krutrök vid de vilda nappatag
segrans sol bar vittne: det var gamla Sveriges dag.

Fördes minnet till teutonisk blodbefläckad jord,
där han landsteg med sin skara, konungen från Nord,
och vid Breitenfeld och Nürnberg, Lützen, tänkte jag:
Lefve fosterlandet! — det är gamla Sveriges dag!

Såg jag solen uppgå öfver mångt segrans fält,
Såg den härligt stråla öfver Danmarks frusna Bält;
och vid Lunds och Narvas, Holofzins och Dünas slag
mörka molnen såg jag skingras uppå Sveriges dag.

Såg jag solen sjunka vid Pultava ned i blod,
såg jag pinadt Sverige samla åter kraft och mod,
såg kung Karl jag falla och vid kungens sarkofag
såg på nytt jag solen sjunka — öfver Sveriges dag.

Såg jag nattens skuggor tyst och sakta falla på,
men såg åter morgon gry och ljuset från det blå skimra öfver Svithiod, där dess folk sig redo ställt
till att åter manligt strida — men på fredens fält.

* Detta skrefs ett par dagar före kongressens avslutning.
** Midsonnensdagen, den 24 juni, är som bekant, "Sveriges dag" vid St Louisutställningen. Bland de festligheter, som då komma att afhållas, torde Lundastudenternas konsert helt visst bli ett af högtidlighetens vackraste moment.

Och jag såg det segra genom vilja, kraft och id,
just som det gjort fordom — ofta i en ojämn strid,

och när det till seger bytte sina nederlag,
många högt hurra jag höjde för mitt Sveriges dag.

Och jag såg det tåga ifrån fattigt hem i Nord,
ut att odla nya tegar på Columbi jord,
och vid plogens fåror, hackans eller spadens tag
segern var belöningen på folkens täflingsdag.

Se! Förutan slika segrar ej vårt folk och land
skulle hyllas såsom nu vid Mississippis strand. —
Hör! Studentsång klingar där med nordiskt
kynnesdrag.

Lefve fosterjorden! Nu är Sveriges hedersdag!
ERNST LINDBLOM.

FRÅN IDUNS LÄSEKRETS.

NÅGOT OM GAMLA FAR- OCH MOR-FÖRÄLDRAR.

I många, många hem har en gammal (ofta medellös) far- eller mormor fått sin fristad, sedan hennes make, hennes stöd lämnat henne (aflidit).

Huru bemötes den gamla af sina barn, barnbarn och husets tjänare? Tyvärr, icke alltid såsom sig bör; ofta ses hon med icke blida ögon af sin omgivning, hon är gammal, hon kan stort ingenting uträtta, mer än möjligen sticka på en strumpa.

Hon blir en börd, en öfverflödsartikel. Men så bör det icke, så får det icke vara. I föräldrar, som nu själfva hafven barn, betänken att den gamla en gång gjort detsamma för eder, som I nu gören för dem; samma omsorg, samma möda och samma kärlek ha ägnats eder själfva.

Nu är mormor gammal och grå, utnött efter ett långt lifs många mödor; I skolen värda, älska och högakta henne (äfven om hon, såsom de flesta gamla, har sina små idéer och egenheter), alltid gifva henne hedersplatsen samt anse henne som hemmets första person. Gifven edra barn och tjänare ett godt föredöme! Kom ihåg, du fader, huru sagan lyder: "En liten gosse satt på golvet och täljde på en träbit. Vid faders fråga hvad han gjorde, svarade han: "Jag täljer ett träg åt dig, pappa, som du skall äta ur, när du blir gammal och sitter bak i spiseln, såsom farfar nu gör!"

De gamla äro så finkänsliga och skarpsynta; de såras så lätt, helst då de veta sig vara s. k. "påbröd." Ett af eder hårdt uttaladt ord sticker som ett stygn i deras ömtåliga, känsliga hjärta.

Gören allt hvad I kunnen för att förljufva den gamlas dagar i lefnadsaftonen; tillhåll barnen att söka bereda henne glädje på hvarjehanda sätt, såsom att ibland pryda hennes lilla rum med blommor och grönt o. s. v. När hon så en gång lagt sitt trötta hufvud till ro, kunnen I med godt samvete säga: "det vi kunde, det gjorde vi." Och när I en gång själfva stån vid vägens slut, och aftonsolen sänker sina matta strålar öfver eder lefnads sista dag, då blir saligt att i väl-signelse få skörda, det I med kärlek och glädje utsått! Hedra din fader och din moder!

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN.

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 26 Juni—2 Juli 1904.

Söndag: Kejsarsoppa; graflax; persiljespäckad lammstek med spritarter; citronkräm med mandelspån.

Måndag: Hachis på får med för-lorade ägg; filbunke.

Tisdag: Stekt filet af rödspotta med brynt smör och persilja; ris à la grotte med vinbärs-gelée.

Onsdag: Boeuf à la mode med potatis och pressgurka; rabarberkräm med mjölk.

Torsdag: Spenatsoppa; plättar med sylt.

Fredag: Kall boeuf à la mode med potatiskroketter; soppa på torkade aprikoser.

Lördag: Kokt brynt skinka med spenat; lika-mycket-tårta.

RECEPT:

Kejsarsoppa (f. 6 pers.). 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, 2 lit. god bul-

jong, salt, cayennepeppar, socker, 1—2 msk. sherry, 2 äggulor, 1 dcl. tjock gräde, 1 burk konserverade champignon-er à 50 öre eller 6 förlorade ägg.

Beredning: Smör och mjöl sammanfråsas, den kokande buljongen tillsättes litet i sänder, och soppan får koka under rörning 10—15 min. Den afsmakas med kryddorna och vinet och får därefter ej koka.

Äggulorna och grädden uppvispas i soppskålen och soppan tillslås under kraftig vispning. Den serveras antingen med champignonerna, frästa i smör, eller med förlorade ägg.

Persiljespäckad lammstek (f. 6 pers.). 3 kg. lammstek, 3 msk. smör (60 gr.), 1 knippa persilja, ½ msk. salt, ¼ tsk. hvitpeppar, 1 lit. kokande buljong eller vatten.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, köttjus, salt, hvitpeppar (socker).

Beredning: Läggan hugges af och köttet tvättas med en duk, doppad i hett vatten. Persiljan sköljes, rensas och hackas fint samt blandas med 1 msk. af smöret. Steken späckas i jämna, täta

rader med persiljesmöret. Resten af smöret brynes i en långpanna, steken lägges och brynes väl på alla sidor, i ugn, hvarefter den kryddas och spådes med en del af den kokande buljongen. Steken öfveröses och spådes omkr. hvar 10 min. Till stekningen åtgår omkr. 1½ tim. Köttjusens silas och skummas väl. Smör och mjöl sammanfråsas, köttjusens tillsättes litet i sänder, under flitig rörning och såsen får koka i 10 min., hvarefter den afsmakas och serveras mycket varm.

Citronkräm (f. 6 pers.). 1 liten citron, 1 kkp. krossocker, 1½ dcl. hvitt, franskt vin, 1 dcl. vatten, 6 äggulor, 2 dcl. tjock gräde.

Beredning: Citronen sköljes väl och torkas, skalet arifives mot sockret och saften utpressas. Sockret, citronsaften, vinet, vattnet och äggulorna blandas i en kastrull och blandningen får under stark vispning sjuda öfver elden, tills krämen är tjock. Kastrullen allyftes och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Då tillsättes den till hårdt skum slagna grädden och krämen upphålles i geléskål samt serveras till tårter eller bakelser.

Mandelspån (16 st.). 100 gr. sötmandel, 4 bittermandlar, 1 ägg, 100 gr. strösocker, 2 äggghvitor, 1 msk. vatten.

Beredning: Mandel skallas, torkas i ugnen och drifves genom mandelkvarn samt stötes fint i stenmortel. Ägget och sockret röras i 10 min., mandeln och de till lätt skum slagna äggghvitor samt vattnet nedröras. En jämn plåt skuras väl ren och smörjes med tvättadt smör. Smeten utbredes tunnt härpå med spade, och plåten sättes in i ordinar ugnsvärme. Då kakan fått vacker gulbrun färg, tages plåten ut på ugnsluckan. Spån af omkr. 1 dem. i fyrkant utskäras och rullas ihop på snedden, medan de äro heta, ty eljes brytas de sönder.

Hachis på lamm (f. 6 pers.). 1 kg. benfri lammstek (rester från söndag), 1 msk. fint hackad portug. lök, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 4 dcl. buljong, kokt på stekbenen, peppar, salt, 1 äggula, 1 dcl. tjock gräde.

Beredning: Köttet skäres i små tärningar. Löken fräses i smöret, hvarefter mjölet iröres och buljongen jämte kryddorna tillsättes. Såsen får därefter koka under rörning 10 min., hvarefter

köttet lägges. Stufningen afredes med den uppvispade äggulan och grädden och får därefter sjuda samt uppläggas på varmt serveringsfat och garneras med förlorade ägg.

Ris à la grotte (f. 6 pers.). 1 kkp. karolinarisgryn, 12 dcl. oskummad mjölk, 1 liten kkp. strösocker, 2 msk. vaniljsocker, 6 dcl. tjock gräde, 6 blad gelatin, 2 msk. varmt vatten.

Beredning: Risgrynen skallas i hett vatten. Mjölkens kokas upp, grynen läggs och få koka, under rörning, till en tjock gröt, som slås upp att kallna. Då tillsättes strösockret, vaniljsockret, den till hårdt skum slagna grädden samt det sköljda och i 2 msk. varmt vatten upplösta gelatinet, som bör vara väl afsvalnad, annars sjunker det till botten af puddingen. Massan hålles i en vacker bleckform, (föret sköljd med kallt vatten och beströdd med strösocker) och ställes på kallt ställe att stelna.

När puddingen skall stjälpas upp, doppas formen hastigt i varmt vatten. Den serveras med vinbärs-gelée eller jordgubbssaft.